

Lo9atec
r 35
KRAJEVNI INF.
2009
352.9(497.4 Vrh Sv. Treh Kralji)
1001880

KRAJEVNI INFORMATOR

COBISS c

Krajevni informatör

2009

GLASILO FARE VRH SV. TREH KRALJEV

Beseda urednika

Ni kaj! Časopis je po skoraj treh sušnih letih v domove spet prinesel nekaj branja. Takšnega in drugačnega. Piscev je toliko in nič več. Nekateri bi pisali, pa ne vedo o čem, nekateri se izogibajo pisanju kot hudič križa, nekateri bi pisali, pa se bojijo lastnih mislih in ne nazadnje še javnega odziva. Da bi bil časopis zares vsebinsko bogat, bi moral zajeti val še kakšnega več.

Razlogov ne bom iskal in zato jih ne morem niti navajati.

Sprašujem pa se, če časopis sploh potrebujemo. V preteklosti je bil odziv na vsakokratno številko še kar dober. Vsaj tako sem razumel nekatere.

Dandanes pa imam občutek, lahko je le varljiv, da bi bilo mogoče celo bolje, da ga ne bi bilo. Ne vem. Bomo videli ob izidu.

Pred nekaj leti sem pisal na tem mestu, da je post potreben, da se telo očisti in odpočije od nesnage. Po drugi strani pa predolg post oslabi telo. In to se je v tem primeru tudi zgodilo.

Ko razmišljam o prihodnosti Vrha, o tem nisem pisal na dolgo in široko, se mi zdi, da nas je ujel globalni napredek. Nismo in nočemo več biti odvisni od drugih. Tudi pri zadovoljevanju potreb po druženju. Vsak po svoje in na svoj način. Le še šank včasih popestri in potrdi našo različnost. Vsa ostala dogajanja pa se počasi izgubljajo med valove napredka in individualizma.

Mladi imajo svojo smer, starejši smo se naveličali, čas se je iz štiriindvajsetih ur zmanjšal na dvajset. Enim le za opravičilo, drugim v resnici.

Po letih debelih krav, prihajajo leta suhih krav. Nič nenavadnega. Popolnoma naraven življenjski cikel že od davnega nastanka Zemlje.

Rafael Krvina

Izdajatelj: ŠKD Vrh
Glavni urednik: Rafael
Krvina

Lektorici: Mateja Mivšek,
Tadeja Oblak

Oblikovanje in tisk: MALI
d.o.o.

Število izvodov: 150
Cena: 5 EUR

Leto se poslavlja. Vse neizpolnjene želje naj se vam uresničijo ... Vsi izpolnjeni cilji naj vam dajo poleta ... Imejte čim več modrosti pri odločitvah ... V LETU, KO PRIFAJA.

Stisnite se k rojenemu Detetu, nazdravite novemu letu in odnesite blagoslovljeno veselje v nove dni!

Nobene zgodbe o uspehu

KS v zadnjih letih

Investicije v ceste (2003 – 2008)

- Leto 2003 – Asfaltacija od Gošerja do Hleviš (1000 m)
- Leto 2004 – Asfaltacija od planinske kočice do Petrača in naprej do Stumrškovih Staj (1500 m) in od Mravljince do Gošerja (200 m)
- Leto 2005 – nič
- Leto 2006 – Asfaltacija od Petrača v Dolino (750 m), od Jokla do Vrbanca (600 m) in od Pila do Staj (600 m)
- Leto 2007 – Asfaltacija od Orla do Trat (550 m)
- Leto 2008 – Asfaltacija od Česna do Orla (720 m)

Ali naj se hvalim, ali naj se dam pribiti na križ? Uspeh ali neuspeh? Pravilne odločitve ali odločitve na podlagi pritiskov in osebnih interesov? Kaj menite?

Včasih poslušam najrazličnejše komentarje o posodobljenih cestah na Vrhu v zadnjih letih. Z veseljem. Nikdar nisem pretirano slabe volje. Zakaj bi pa bil? Sedem kilometrov asfaltiranih cest v šestih letih! Povprečje je dobro. Ali bi se dalo še kaj več spraviti skupaj? Mogoče! Težko odgovorim ne ja, ne ne.

Bolj se včasih poglobljam vase, če so bile odločitve prave v vsakem letu posebej. Ali je svet znal v danem trenutku jasno razmejiti med dejanskimi potrebami in interesi krajanov? Z vseh koncev krajevne skupnosti. Vam povem, da je čedalje težje!

Rad bi pokomentiral, predvsem tiste zgodbe, ki se najpogosteje pojavljajo v debatah in razpravah. Pa pustimo ob strani, na kakšnem nivoju potekajo pogovori.

Staje – Petrač

Obnova ceste od Staj do Petrača je povzročila kar malce negotovanja. Pa ne zaradi tega, ker se je asfaltirala, morda bo res, tudi zaradi pritiska krajanov, kot dejstvo, da je naslednjega leta na vrhovskih cestah zavladala investicijska suša, ker

smo denar potrošili že v prejšnjem letu. Predvsem pa to, da svet KS ni obvestil krajanov, da se ne bo dogajalo ničesar. Nimam se kaj izgovarjati. Tudi sam nisem bil v tistem času dobro obveščen, kakšno je resnično proračunsko stanje po tako veliki investiciji v preteklem letu. Župan je obljubljal, da se bo mogoče kaj dobilo. Ni se! Prepričan pa sem, da če bi bil nekoliko bolj prosjaški, bi se dobilo, pa vendar spet na račun drugega leta. Ali je vredno sebe imeti za norca? Kot že tolikokrat »zrucana« trditev, jo bom še enkrat ponovil. Vreča je, žal, le tolikšna.

Zakaj ni včasih več informiranja s strani

KS? Časopisa, v katerem se je pisalo o krajevnih dogodkih, v teh letih ni bilo. Na zboru krajanov bi se marsikaj dalo slišati.

Pa sem sam takšnega mnenja in prepričanja, da ga sklicujem le ob resni krajevni problematiki. Dva sem sklical v tem času. Bil sem pa prijetno presenečen. Obisk je bil dober. Prvega zaradi upada vpisa v POŠ in s tem povezan obstoj šole v prihodnosti. Pokazalo se je, da je vse skupaj kaj malo zaleglo. Drugi zbor je bil namenjen vprašanju vzdrževanja krajevnih cest.

Več jih pa nisem sklical. Mnenja sem, da ni potrebno.

Zakaj bi morali vsakoletni plan in izvedbo le tega pripovedovati še širši množici, vsem krajanom. Mislim, da je svet na podlagi volilnega izida in statuta popolnoma pristojen za oblikovanje plana, predsednik pa za njegovo izvrševanje. Najrazličnejših svetovalcev pa imamo že tako preveč.

Na zboru krajanov pa bi marsikdaj prišlo do nekorektnih medosebnih obmetavanj in natolcevanj. Ali je tega treba? Podajam pa predlog. Če se vam zdi, da ga svet KS lomi čezenj čez, pa zberite toliko podpisov, ali pobudo naslovite na svet, pa se bomo, upam, uspeli dogovoriti.

Škarpa pri Orlu

Še en madež je nastal v teh letih. In to skalnati madež. Škarpa od Orla do Toneta Klemenčiča.

Zakaj je bilo potrebno »vreči toliko denarja stran«, razmišlja marsikdo tako na glas, da ga celo slišim. Ljudje se sprašujejo o teh stvareh tudi zato, ker sem v junijskih logaških novicah leta 2007 pisal o planu asfaltacij na Vrhu in zapisal, da bo asfalt od Orla do Trat in od Česna do Orla v Lavrovcu.

Svet je sprejel v tistem letu precej ambiciozen plan, na podlagi analize in dogajanj v prejšnjih letih. Izračun je bil čisto preprost. Proračunska sredstva, cena asfalta z nekaj rezerve za nasutje pa pretvorjena v metre. Priznam, segli smo čez odobrena sredstva.

Lahko bi se nam pa izšlo. Nismo vedeli, da se bo v tem letu asfalt podražil za skoraj 30 odstotkov, da se bodo podražila vsa gradbena dela, da bo občinska uprava tudi na takšnih cestah začela izvajati dela strokovno in temeljito. Da ne bomo položili asfalta le na pol pripravljena tla. Odvodnjavanje, dovolj nasutja, številčnejši in pretočnejši prepusti ... nenazadnje tudi škarpe. Za ceno drugih poti, a za dolgotrajnejšo življenjsko dobo postorjenega. Nikdar nisem iskal odgovorov na dodatna vprašanja o tej škarpi, ne pri občinski upravi, pri Gvidonu Bokalu in ne pri izvajalcu, pri Tinetu Jesenku. Kaj bi pa izvedel? Ali bi lahko laik, pa vendar predsednik KS, le zaradi jasne ocene, da se plan v celoti ne bo izšel, če postavimo skalnat zid, oporekal strokovni presoji. Marsikdo bi se petelinil in odskakoval, da bi frčalo perje. Jaz pa sem sprejel odločitev, da je to potrebno in prevzel breme javnega neuravnoteženega mnenja na lastna pleča.

Nisem se pretirano bal Lavrovčanov, kaj poreko. Čeprav nekaj zaupanja sem izgubil, a ga povrnil v letošnjem letu. Beseda je držala!

Še vedno makadam od Doline do Hleviš

Cesta z Vrha na Hleviš je dolgo buri duhove pri sestavljanju in uresničevanju planov sveta KS Vrh. Vse to pa, v največji meri, zaradi neobjektivne ocene pri dajanju obljub že zdavnaj zamenjanega župana Stanislava Brenčiča. Pred desetimi leti je med Hlevišarje vrgel obljubo, da bo cesta od Mravljince do Vrha asfaltirana v naslednjih dveh letih. Deset let je minilo. Zamenjal se je župan, zamenjal se je predsednik KS, cesta pa še vedno nima asfalta v celoti. Lahko bi rekli, da smo neresni. Resnico je treba iskati drugje.

Pa pogledjmo lepo po vrsti. Od Mravljince do planinske kočje je, reci in piši, 3650 metrov. Od tega je asfaltiranih 2650 m. Tako pravi predsednik. Od tega, bi rekel kdo od prebivalcev Hleviš, ni asfaltiranih še 1000 m. Zakaj?

Še pod prejšnjim predsednikom, na začetku novega tisočletja, se je od Mravljince do Hlevišarja cesta razširila in pripravila do take mere, da je bila v letu 2003 in 2004 zlahka asfaltirana. Nov svet v letu 2003 je zavzel model, po kakšnem ključu bo potekalo asfaltiranje v prihodnjih letih.

In sicer:

- posodobitev cest tam, kjer zajame največ stalno živiečih prebivalcev;
- posodobitev povezovalnih cest;
- uravnotežen razvoj v vseh štirih vaseh.

Vse to pa na osnovi veljavnih proračunskih sredstev.

Precej od tega smo upoštevali, naredili smo pa izjemo. V omenjenem modelu nikjer ne piše, da bomo posegali tudi na področje že asfaltiranih cest, ki pa z leti že propadajo in je ukrepanje nujno.

Hlevni Vrh v tem mandatu (šest let) zaradi svoje lege do sedaj še ni bil deležen asfaltiranja, če odmislimo posodobitev ceste od Pila do Staj. Ta cesta zagotovo sodi v katastrsko mejo Hlevnega Vrha. Ali imam prav? Prav ta cesta je bila nujna posodobitve, saj je bila že prava sramota.

Ker smo se v tekočem mandatu (leta 04, 05 in 06) držali modela, smo v nadaljevanju asfaltirali cesto od planinske kočje do Doline, na vrsto je moral priti tudi Lavrovec. Mandat se je iztekel.

V zdajšnjem mandatu, kjer model še nekako velja, vsaj v moji glavi, pa se asfaltacija lahko zgodi, če ne bo prišlo do korenitega zasuka.

Treba pa je pojasniti še nekaj, kar pa je verjetno bolj pomembno od političnega ravnanja sveta KS. Gre za naravno lego te ceste, ki ob večjem deževju postane hudourniška grapa. Zadnja takšna povodenj je bila že naslednjega dne po otvoritvi ceste Staje - Petrač - planinska kočja, od 9. na 10. oktober.

Naj za spomin navedem datum otvoritve, 8. oktober 2004.

In kar nekaj vprašujočih obrazov je pospremlilo ravnanje sveta, ker je asfaltiral zgornji del, ta položni del, cesto od Doline naprej pa je pustil še naprej nedotaknjeno. »Če bi pa bil asfalt, pa se tega ne bi zgodilo!« je ponudil svoj nasvet krajan. Prvi hip sem bil zares slabe volje, ker sem tudi sam ugotavljal, da takšnega razdejanja narava ne bi pustila, če bi bil na cesti položen asfalt.

Strokovno mnenje me je vsaj delno potešilo. In še danes sem takšnega prepričanja, da hvala bogu, da tistega asfalta nismo položili v Dolini. Zgodila bi se še večja nesreča.

Po tistem poplavnem dnevu so stekli strokovni ogledi doline in bil je narejen projekt, ki opisuje in projektira vodne naprave vse od Petrača do Hleviš. V teh letih nam je uspelo že nekaj od tega urediti. Dokler cesta ne bo imela vseh teh mostov in prepustov, cesta ne bo asfaltirana.

In dokler ne bo še enkrat ob obilnih padavinah zgrmela vsa vrhovska voda na Hleviš skozi dolinsko tesen, ki bo pokazala, ali je projekt zaobsegel vsa predvidevanja. To je jasno.

Od političnih obljub se ne da živeti. Žal. Je pa res, da se dajo takšne obljube spretno umeščati pri vsakokratnem oblikovanju krajevnih planov. Kako dolgo še?

Ni tragično, če ne dosežemo cilja. Tragično je, če ga nimamo.

Benjamin Mays

Nova knjižnica

(Iz govora ob otvoritvi, 16. december 2007)

»Knjižnica je na Vrhu že več kot petnajst let. V letu po osamosvojitvi je bila ideja sprejeta, uslišana, realizirana. Matična knjižnica iz Logatca je bila z obiskom krajanov v majhni vrhovski knjižnici dolga leta zelo zadovoljna. Vendar čas neusmiljeno priganja, neprestano od nas zahteva nove ideje, posodobitve, novosti. In vrhovska knjižnica je postajala čedalje bolj mračna, tesna, s ponudbo ni več zadovoljevala apetitov bralcev. Interes je upadel. Pa ne samo to. Standardi in merila so se dvignila in zato takšna knjižnica ni mogla več obstajati.

Prišla je pobuda, tokrat z druge strani. Z uprave in investitorja. S strani vodstva knjižnice in župana. Na Vrhu bomo posodobili knjižnico. Denar je, če ga ni dovolj, ga bomo pa poiskali. Svet KS naj razmisli o lokaciji. Najprej ogledi. Šola, gasilni dom, šola in še enkrat gasilni dom. Na eni strani interesi, na drugi strani slaba funkcionalnost prostorov. Čas je priganjal. Seje Sveta KS so se vrstile in na eni izmed njih je padel predlog, ki smo ga za županovo mizo še enkrat obravnavali. Vsi vpleteni. Knjižnica, šola, KS, projektantka iz občinske uprave in župan. Na koncu smo bili zadovoljni. Na eni točki je popustila šola, na eni KS. In predlog, da knjižnico uredimo v spodnjem prostoru, v nekdanji kopalnici, garderobi, nazadnje v ropotarnici, je bila realnost. Nekoč beda, danes blišč.

Stavba je s tem veliko pridobila. Pridobil je kraj. Pridobili smo krajan. Knjiga mora biti v vsaki domačiji. Hiša brez knjige, kot ljubezen brez poljuba.«

Knjižnica danes odpira vrata ob torkih in ob petkih (od 17. do 19. ure). Ne zastonj. Bralcev je precej. Otrok in odraslih. Čeprav eni in isti, se lahko zgodi, da sčasoma pridobimo tudi kakšnega novega bralca.

»Zdaj smo na vrsti krajan. Knjižnica naj ne bo lepa samo danes. Lepoto bo ohranjala le takrat, če bomo vanjo tudi zahajali. To pa bo odvisno od nas, krajanov, Vrhovcev. Nič ne bo veljala današnja hvala, pozornost in dobrikanje, če bo v prihodnosti samevala. Danes smo si naložili breme, ki pa lahko skozi čas postane le užitek.

Zadajmo si nalogo in si recimo: Vsak mesec bom prebral eno knjigo! In knjižnica bo ostala lepa še dolgo, tudi v prihodnosti!«

To so bile še zadnje besede predsednika KS ob otvoritvi.

Vabilo velja tudi ob tej priložnosti. Knjižnica je odprta. Knjige so, lahko pa tudi na dveh računalnikih z internetno povezavo pridete do mnogoterih informacij. To pa omenjam zato, ker je precej gospodinjstev tudi v naši KS, ki interneta zaradi slabe informacijske povezave s centralo v Rovtah, do nadaljnjega še ne morejo priti.

ODPRTO
torek: 12.30 - 14.30
petek: 17.00 - 19.00

Investicija v šolski vodovod

Voda. Na mnogih koncih jo je preveč, na drugih koncih jo ni. Kako čudno je narava to porazdelila? Ali je za to kaj malega pripomogel tudi človek? Kakorkoli že, pomanjkanje vode je za vsako hišo na podeželju velika skrb. Javnih vodovodov ni, tako so prebivalci obsojeni na vodne vire v bližji ali daljni okolici. Tudi vrhovsko območje ima čedalje več težav s pitno vodo. Na Vrhu, na Hlevišah in v Lavrovcu. Že vrsto let potekajo razgovori z Občino, da bi rešili problem oskrbe z vodo na šoli. Vsi študenti na Stumrc, ki so napajali šolo z vodo, so v teh sušnih letih poniknili neznanu kam. Vodo za potrebe šole dovažajo z Rovt. Vrtina ob vhodu v Rupnikov rov se je zavrtila v lanski pomladi. V globino 135 metrov. V letu in pol se ni dogajalo prav veliko. Občina je vrtino zavrtila na črno, zato je bilo v tem času potrebno pridobiti gradbeno dovoljenje, dovoljenje za črpanje ...

Izveden je bil črpalni preizkus, ki je pokazal, da ima vrtina izdatnost 12 litrov vode na sekundo. Podpisane so bile služnostne pogodbe o pravici z lastniki zemljišč za trasiranje, prekop in položitev vodovoda. Načrt vodovoda zaenkrat predvideva izkop in postavitve manjše cisterne za potrebe šole. Zgrajeni vodohran na vrhu Selajne gore ne bo prišel v poštev, ker strokovnjaki pravijo, da bi voda zaradi premajhne porabe preveč zastajala. To pa ne ustreza zdravstvenim pogojem. V pogovorih večkrat izpostavljamo potrebe reševanja problema še na dva področjih. Zagotoviti vodo na Stumrc in postavitve hidranta. Upajoč na uspeh!

Rafael Krvina

In še ...

Poleg investicijskih vlaganj, od katerih naj bi ljudje imeli korist, se v krajevni skupnosti dogaja marsikaj. Znotraj sveta. Na to vplivamo predvsem svetniki, ki smo jih izvolili volilni upravičenci z Vrha. Z enimi smo bolj zadovoljni, z drugimi manj. Zato je tehten premislek ob volitvah še toliko večji. Ne le koga izvoliti, temveč tudi koga predlagati in da se za povrh še strinja s kandidaturo. Zares naporno.

Vračilo prispevkov v telekomunikacijsko omrežje

Že mnogo let je preteklo, odkar je bil v Logaških novicah razglas, naj vsi tisti, ki so pred mnogimi leti za izgradnjo telefonskega omrežja darovali denar, fizično delo, les za drogove, prostovoljne ure, prijavijo svoj zahtevek do povračila prispevkov. Na posebnih prijavah.

Steklo je informiranje občinskega urada posameznih krajevnih skupnosti, ki naj bi nosile glavno odgovornost pri zagotovitvi ustrezne dokumentacije. V letu 2004. Brž po novem letu.

Vse informacije so bile skope in različne. Zakon je bil sprejet, tolmačili pa so ga vsak po svoje.

KS Vrh je imela v svojem arhivu kar nekaj dokumentacije o izgradnji omrežja iz leta 1980. Spisek interesentov, plačilni sezname, Sporazum o financiranju izgradnje telefonskega kabskega omrežja. In prav ta pogodba, ki se je našla v arhivu, je bila ključna za kasnejše izplačilo vsem upravičencem. Pogodba je bila podpisana s strani KS in podjetja za PTT promet Ljubljana. Cena v sporazumu, ki je bila napisana še v jugoslovanskih dinarjih, se je proti koncu leta 2007 pretvorila v evre in znašala v skupni vrednosti okrog 27.000 evrov. To je bil tudi čas, ko so mlini KAD-a, SOD-a in državnega pravobranilstva preleli vse papirje in Občini Logatec delno nakazali denar. V prvi pošiljki za KS Naklo, Laze in Vrh. Ostale so prišle na vrsto kasneje.

Upravičencev je bilo sedemnajst, čeprav je pogodba v svoji vsebini omenjala 20 telefonskih priključkov. Tako se je denar delil med 20 upravičenci.

Sedemnajstim fizičnim osebam je občina nakazala denar na transakcijske račune, preostanek pa je dobila KS na svoj račun. Vrednost 4.000 evrov je svet KS razdelil v dobro krajanom. In sicer: PGD Vrh Sv. Treh Kraljev kot pomoč pri gradnji večnamenske dvorane, na nekategorizirane ceste pa smo napeljali nekaj gramoza.

Ko poslušam in berem, še danes, različna poročila o vračanju in nevrčanju zahtevkov v posameznih občinah in krajih, sem prav srečen, da je v KS Vrh ta zgodba že zdavnaj zaključena. In mislim, da prav uspešno. Zahvaljujoč dobremu arhivu in, roko na srce, tudi vestnemu predsedniku, ki je krajane obiskoval, informiral in vodil vsa administrativna dela.

Pa naj kdo reče, da ni bilo tako!

Odstop svetnika in podpredsednika sveta KS, Marjana Mivška

Tudi takšni dogodki se pojavljajo. Može bolj v poduk sotovarišem kot zaradi splošnega nezadovoljstva in nestrinjanja z delom sveta. Vsaj tako sem razumel utemeljitev v odstopni izjavi Marjana Mivška. Kaj se je motalo po glavi že odstavljene svetnika v tistih dneh, najbolje ve sam. Pa vendar, nekatere besede, ki jih človek izreče na formalnih sejah sveta, ne smejo na drugem mestu prerasti bistva povedanega. To pa Slovenci zelo radi počnemo.

Izkrivljamo in dodajamo bistvom tako, kot je nam všeč. Ne zavedajo se, da smo smisel izjav spremenili, ga nehote potptali ali začinili z všečnimi natolcevanji. Včasih so takšna pretiravanja docela odveč in še kako škodljiva. To pot se je Marjan počutil izigranega in izdanega. Sledila je poteza, ki je spremenila naše moštvo. Vsem, ki takšne poteze zanikate ali potrjujete, pa lahko dodam le to, da ne verjamem v naključja in da nobena sprememba v življenju ni brez razloga.

Pokopališči v upravljanju Komunalnega podjetja Logatec

Za urejanje vrhovskega pokopališča nič več, vsaj na papirju, ne skrbi krajevna skupnost. V letošnjem letu je občinski svet sprejel odlok o pokopališki in pogrebni dejavnosti, ki vključuje v upravljanje vsa občinska pokopališča. Tudi vrhovskega. Upravljanje je prevzela logaška komunala. Kaj se je s tem spremenilo?

Pravzaprav le nekaj administrativnih malenkosti. Po smrti svojca je treba poklicati Komunalno podjetje Logatec na telefonsko številko: 01 750 8 110. Tam dobite vse ustrezne informacije, kako ravnati naprej.

Pogreb še vedno poteka po običaju. V lepem vremenu od Petrčeve kapelice, v slabem izpred cerkve. Prav tako se nič ne spremeni v Hlevnem Vrhu.

Oskrbnika pokopališča sta še vedno iz vrst krajanov. Rado Kogovšek ureja pokopališče na Vrhu Sv. Treh Kraljev, Mežnarjevi pa v Hlevnem Vrhu. S tem, da imata oskrbnika sedaj pogodbo o delu sklenjeno s Komunalnim podjetjem Logatec.

Srečanje starejših krajanov

Zadovoljstvo ob srečanju starejših 23. avgusta je sporočilo, da je bila odločitev sveta KS na mestu. Z malo truda, za majhen denar in na enostaven način nam je uspelo »veliko« dejanje. Vsaj za tiste, ki so se udeležili srečanja.

Ker pa ima vsaka dobra stran tudi senčno, ne morem mimo odgovora na senčno plat srečanja. Že pred samim srečanjem je med pripravljalce prireditve, člane sveta KS, udarilo nekaj umestnih ali neumestnih komentarjev. Nanašali so se na spisek povabljenih. Svet se je odločil, da na srečanje povabi vse tiste krajanje, ki so stari nad sedemdeset let in njihove partnerje, četudi so nekaj mlajši. Povabilo je veljalo za krajanje KS Vrh.

Ker pa je Vrh že od pretekle zgodovine naprej na geografskem prepihu, fara je namreč za del Račeve in Žirovskega Vrha večja, je nastala težava, vsaj v nekaterih glavah. Pobude in mnenja so si bila podobna. Vabilo za srečanje bi moralo romati tudi med peščico faranov, ki živijo izven meja KS Vrh. V mnogočem se strinjam, pa vendar dodajam.

Snovalci prireditve nismo nikogar izključevali in nikakor nismo gledali na stroške prireditve. V nas je bila želja, da krajevna skupnost starejšim nameni globljo pozornost kot le obisk z vrečko ob novem letu. Ko smo delali spisek, smo se v svoji »ozkosti« omejili zgolj na meje krajevne skupnosti. Ali ni logično?! Za nekatere ja, za nekatere ne. Mej še zdaleč nisem vlekel jaz ali moji tovariši. Odločitev je bila takšna in pika.

Je pa tako v naši družbi. Ko luč sveta ugleda nekaj novega, imamo vsi še vsaj sto dodatnih predlogov, pobud, omejitev ... Koliko let smo imeli na voljo, da se v neki drugi organizaciji, mogoče ideološko bolj verodostojni kot je svet KS, starejšim priredi srečanje. Krajevna skupnost bi prav gotovo pomagala. Prav rada! Zdaj je prireditve ugledala luč sveta, avtor ideje je znan.

V naprej bo lažje. Imamo okvir prireditve, ki je temelj za naprej. Lahko povečujemo obseg povabljenih, lahko krojimo program, lahko smo pametni, lahko se kregamo, lahko smo složni, uspešni in zadovoljni. In tokrat smo bili. Ne glede na nekaj pripomb, ki mogoče v zapisanem izgledajo pretirane. Pa vendar! Jaz in moja družčina smo bili zelo zadovoljni. Udeleženci srečanja pa še mnogo bolj. Pozitivizem nas mora napajati še naprej.

Rafael Krvina

Tudi ob berglah, palici in podpori so prišli

Kar nekaj časa so krožile govornice, da bo Krajevna skupnost Vrh Sv. Treh Kraljev letos pripravila srečanje starejših krajanov. V glavnem v starosti nad sedemdeset let. In to namesto običajnega novoletnega obdarovanja. Tako je ob dogovoru z našim župnikom srečanje na soboto, 23. avgusta, tudi izvedla. Ob enajstih dopoldne sta župnik in naš novi kaplan lepo in doživeto opravila obred svete maše, pri katerem se je zbralo veliko število starejših krajanov. Tudi ob berglah, palici in podpori spremljevalcev so prišli. Vsi pa so izražali veselje, da se med seboj srečajo in pogovorijo. Med sveto mašo je župnik priporočil tudi zakrament svetega maziljenja, katerega so se udeležili v velikem številu. Po maši pa so nas povabili v župnijsko dvorano, kjer so nam postregli z okusnim kosilom, ki ga je pripravila kuhinja »Alpina« Žiri. Po kosilu smo se ob sladkih dobrotah naših pridnih žena, dobri kapljici, prijetnem klepetu, oglasila se je tudi pesem, zadržali kar nekaj ur.

V glavnem gre velika zahvala našemu predsedniku krajevne skupnosti, ki je gotovo nosil največje breme organizacije, in tudi ostalim pomočnikom.

Ob koncu, ko smo se zadovoljni razšli, smo sklenili, da se bodo taka srečanja ponavljala vsako leto. In upam, četudi smo že prejeli zakrament svetega maziljenja, da se drugo leto srečamo v enakem številu kot letos. Čeprav je za ta zakrament včasih veljalo, da je tisti, ki so ga dali v sveto olje, skoraj gotovo v krajšem času umrl. Upam, da to ne drži.

Pepca Petrovčič

Nova šolska okna

Skoraj nevidna pridobitev v očeh krajanov, ki pa je bila plod dolgoletnega prizadevanja krajevne skupnosti in nenazadnje tudi šole Rovte. V zadnjih dveh letih je šola dobila povsem nova okna. Najprej v obeh učilnicah, ob izgradnji knjižnice v pritličju pa so bila okna zamenjana še v spodnjih prostorih. V celoti. Majhen kamenček v mozaiku naših pogledov na potrebe v kraju.

Cestni razvoj v KS Vrh Sv. Treh Kraljev v zadnjih dveh desetletjih

Druga izbira je le še makadam

Pregled kategoriziranih cest v KS Vrh Sv. Treh Kraljev po veljavnem občinskem odloku o kategorizaciji občinskih cest v Občini Logatec iz leta 1999.

LOKALNE CESTE

Popit – Hlevni Vrh – Vrh Sv. Treh Kraljev (Pil) **2400 m**

Naša glavna cestna povezava z občinskim središčem je bila asfaltirana v dveh delih. Od Popita do Bradeška v letu 1993, naprej do Pila pa v naslednjem letu. To je bilo v času županovanja (takrat še predsednika izvršnega sveta) Vladislava Puca.

Sopot – Vrh Sv. Treh Kraljev (Orel) **4595 m**

Od Sopota čez Hlevišo do Doline in naprej do Orla je naša najdaljša lokalna cesta. Asfaltiranje je potekalo v treh delih. V letu 1995 se je asfaltiralo 800 m. Od Sopota do Mravljincev. Kar nekaj let je bilo potrebno čakati, da se je posodobitev ceste nadaljevala, čeprav še danes prebivalci Hleviš zagovarjajo, da so jim bile obljube dane že v času županovanja Stanislava Brenčiča (1996). Verjeti jim gre. Po drugi strani pa je bila takšna obljuba vse prej kot realnost. V letu 2003 in 2004 smo asfalt položili do Hlevišarja (1200 m). V letu 2006 mimo Spodnjega Dolinarja, v letu 2007 pa od Orla do Trat (550 m). Manjkata še najtežja odseka. Od Hleviš do Doline. Tu gre za poplavno hudourniško območje, kjer se urejajo vodne naprave po načrtu PUH-a (podjetja za urejanje hudournikov). Od Doline do Trat pa je največja težava klanec mimo Zgornjega Dolinarja.

Hlevišo – Hlevni Vrh **2495 m**

Lokalna cesta, na kateri se vse od kategorizacije ni zgodilo praktično ničesar.

Le nekaj razširitvenih posegov in pre-stavitve ceste, Maritnkovega klanca, ki pa jo je financiral Ivan Mivšek sam. Marsikdaj je bila ta cesta že v planu posodobitev cest v KS, pa je vedno potegnila ta kratko.

Smrečje – Podlesec **2750 m**

Cesta je bila asfaltirana v letih 1984 in 1985. Sedaj je v obupnem stanju. Svet KS je v letošnjem letu sprejel ambiciozen sklep, ki navaja, da bi cesto začeli posodabljanje v naslednjem letu, če bodo sredstva iz občinskega proračuna dovolj visoka. O tem bomo že še poročali. Vemo pa, da je posodobitev celotne ceste velik zalogaj, ki bi ga mogoče uspeli izvesti v treh letih. Na račun drugih cest in investicij v kraju. Zavedam se, kot predsednik sveta KS Vrh, da je bilo težko priti na dan s takšnim planom, pa vendar gre za tehtno in premišljeno ravnanje. To je prometna žila, ki jo dnevno uporablja več kot polovica prebivalcev KS, da o žirovskih migrantih ne govorim. Cesta pa je v stanju, ko je vsakršno popraviljanje in »flikanje« že brez pomena. Druga izbira je le še makadam. Kaj nam je boljše?

JAVNE POTI

Popit – Sopot 1950 m

Cesta ni le v naši krajevni skupnosti, temveč tudi v KS Rovte (60 % Vrh, 40 % Rovte). Kdaj bo prišlo do resne debate o modernizaciji, se lahko le sprašujemo. Raznorazne prošnje so bile že naslovljene na svet KS, občino, župana, poslanca ... z vrsto argumentov ... Iz pisarne KS se je zaenkrat, žal, še ne vidi.

Pil – Vrh Sv. Treh Kraljev **2510 m**

Naša tretja najprometnejša cestna povezava je asfaltirana v celoti že več kot deset let. Po velikanski zaslugi krajanov in ZSMS se je do planinske kočice asfaltiralo cesto v letu 1986. Čez natanko deset let (v letu 1996) pa do cerkve. Vendar je bil spodnji del, do Stumrškovih Staj, obnovljen v vililnem letu 2006.

Ne sprašuj, kaj bo domovina naredila zate - vprašaj raje, kaj boš storil zanjo sam.

J. F. Kennedy

Dolina – Petrač – planinska koča 1450 m

Od planinske koče do Petrača se je asfaltiralo v letu 2004, do Doline pa v letu 2006. Cesta je lepa.

Staje – Petrač 820 m

Cesta, ki je za seboj potegnila plaz polemik o smotrnosti asfaltiranja, je doživela posodobitev v letu 2004. Na račun investicijske suše v naslednjem letu. Ali je bilo sploh možno obvoziti to asfaltiranje, pa je že druga zgodba.

Skalna ravan – Magan – Maslc 925 m

300 metrov do Magana je bilo asfaltiranih v izredno močnem investicijskem letu, letu 1995. Naprej od Magana je cesta lepa, a makadamska.

Sp. Lavrovec – Trpin – Vrbanc 3230 m

Druga najdaljša krajevna cesta v občini Logatec. Razvoj ceste je šel v številnih etapah. Leta 1995 od glavne ceste do Marjana Enika (600 m). Do Česna v letu 1998 (500 m). V letu 2006 od Joklja do Vrbanca (550 m). V letu 2007 so bila narejena velika vzdrževalna dela od Orla do Trpina mimo Bajta. Prej na tem odseku cesta ni bila vozna. V letu 2008 pa je bilo položenega 720 m asfalta. Od Česna do Orla.

Koča – Zg. Lavrovec 800 m

Prav tako je veliko ugibanje, kdaj bo asfalt prišel na vrh Lavrovca. Pa še po drugi občini gre.

Jezero – Grabazin 400 m

Cesta, ki po katastru poteka mimo Žabarja, Grabazina in naprej do vikendov. Mimo Francija Oblaka, Tineta Jesenka. Mimo zadnjih dveh je asfalt položen že več kot deset let.

To so vse ceste, ki jih je najti na seznamu odloka kategoriziranih cest v Občini Logatec.

Tako jih je občina tudi dolžna vzdrževati. Poleti in pozimi. Mnogo je še poti, ki vodijo do manjših zaselkov ali posameznih domačij. Te poti so prepuščene v vzdrževanje domačim prebivalcem. Po odvzemu sredstev za vzdrževanje cest krajevni skupnosti iz leta 2006 je občina sprejela popravek in od takrat zimsko vzdržuje še ceste, ki so po katastru v občinski lasti. Imajo značaj javnega dobrega.

To so naslednji cestni dostopi:

- proti Brnku,
- proti Šaletu na Hlevišah,
- proti Buhovcu in
- proti Kozarju.

Smerokazi v Sopotu

Prebivalci Hleviš so dostikrat opozarjali na nejasnost kažipotov v Sopotu. Pobuda sveta KS na občinski urad je obrodila sadove. Državna direkcija za ceste je v križišču postavila nove table in s tem preprečila, da bi vozniki iz Žirov proti Logatcu zahajali proti Hlevišam. Kažipot za Vrh Sv. Treh Kraljev je zares velik, kot da bi šlo za središče sveta. Za marsikaterega domačina zagotovo.

Rafael Krvina

Cesta Smrečje - Podlesec naj bi v letu 2009 začeli obnavljati

Kako naprej s cestnim razvojem v zadnjih dveh letih mandata

Ambiciozno, ugotavljam zdaj

Že v pisanju na prejšnjih straneh sem se izrazil, da se je čedalje težje odločati, kam položiti asfalt na naših makadamskih poteh. Odločitve, še posebej v zadnjem letu, v svetniških vrstah pretresajo najrazličnejši pogledi na trenutno situacijo in potrebe. Kako določiti potemtakem vrstni red nadaljnjih posodobitev?

Kateri vzroki hromijo odločitve? Posamezni interesi zaselkov, osebni interesi in nezainteresiranost za iskanje kompromisov. Izvirni greh takšnega razmišljanja in delovanja pa je po besedah nekaterih svetnikov predvsem v nespoštovanju postavljenega plana iz začetka mandata.

Kaj smo na drugi seji zapisali? Posodobitev naslednjih lokalnih in krajevnih cest v KS Vrh do leta 2010:

- cesta Dolina - Hleviše
- cesta Orel - Trate
- cesta Česen - Orel
- cesta Hlevni Vrh - Hleviše (Maretnik)
- cesta Sopot - Popit (200 m mimo Malnarja)
- cesta proti Povletu (200 m od glavne ceste do odcepa Petrovčič)

Ambiciozno, ugotavljam zdaj. Vrstnega reda nismo določali, saj smo zapisali, da bomo letno asfaltiranje določali glede na višino sredstev iz proračuna.

V zadnjih dveh letih sta prišli na svet KS s strani krajanov še dve pobudi za asfaltacijo. In sicer: hlevnovrška obvoznica od Matije Sedeja in Janeza Bradeška v dolžini dobrih 200 metrov ter pobuda s strani Antona Trevna in Boštjana Mivška za asfaltacijo ceste od Maretnika proti Hlevnemu Vrh v dolžini 300 metrov.

Zadnji predlog povsem sovпада s planom krajevne skupnosti, obvoznica mimo Žušta in Bradeška pa je zares »padla« v začrtani plan.

To je nekaterim svetnikom dalo misliti, da se ne držimo sprejetega plana. Še več. Prihajale so še dodatne pobude, kje naj bi asfaltirali v naslednjih dveh letih (od Orla do Bajta, mimo Grabazina). Na 13. seji je potekala žolčna razprava. Vsak svetnik je zagovarjal svoja stališča, ni pa bilo ničesar takšnega, kar bi pomenilo tvorno sodelovanje v dobro kraja.

Hlevnovrška obvoznica

Na naslednji seji sem, predsednik sveta KS Vrh, napravil manever, ki naj bi takšno nesmiselno in nepotrebno debato obrnil drugam, ter dal pobudo za preklic plana A iz začetka mandata in postavitev novega plana B, ki pa naj bi imel le dve točki. Asfaltacijo ceste Smrečje - Podlesec in dokončno ureditev vodnih naprav proti Hlevišam. To in nič več!

Kako asfaltirati hlevnovrško obvoznico?

Obvoznica skozi Hlevni Vrh mimo Žušta in Bradeška že ima svojo traso. Vozniki jo v večini primerov tudi že uporabljamo. Vsa dela do sedaj je financiral Matija Sedej. Manjka le še tako dragoceni asfalt. Njegova želja, s katero se je tudi obrnil na svet KS, je, da bi odsek asfaltacije nove trase finančno posredno prevzela občina Logatec preko plana krajevne skupnosti.

Zamisel investitorja je takšna, kot je. Finančna razbremenitev je povsod in na vsakem mestu dobrodošla. Ker pa je cesta lokalnega značaja, uporabniki pa niso le prebivalci Hlevnega Vrha, je želja navsezadnje sprejemljiva. Obvoznica je širšega pomena za kraj in ljudi kot le težnja podjetja, da se obvaruje nevarnosti, ki prežijo na voznike s strani delovanja podjetja. Razmišljanj o pomoči KS pri asfaltaciji je mnogo. Veliko je tehtnih, manj tehtnih, tudi neposrečenih.

Jaz krajana poskušam razumeti in mu na nek način tudi pomagati. Na svetu KS smo že razpravljali o pomoči hlevnovrški obvoznici. Obstaja načelno soglasje, da bi asfaltirali teh dobrih dvesto metrov. Ne moremo pa se zediniti, kdaj naj bi do te pomoči prišlo. Ali v letu 2009, 2010 ...?

Imam le eno zaključno misel pri tako kočljivi zadevi, ko na svet pritiskajo s svojimi mnenji tudi ostali krajanje. V svetu KS moramo do konca mandata sprejeti sklep, ki bo jasno opredeljeval naša stališča. Asfalt ja, asfalt ne?

Prevzemam(o) odgovornost. V vsakem primeru pa bomo za nekatere postali črne ovce. Davek našemu delu in »prizadevanju«. Z dobrim argumentom me ni bilo nikoli sram nositi glave pokonci!

Posodobitev ceste Smrečje - Podlesec

Pa smo ugriznili v kislo jabolko. Razmišljanje o posodobitvi ceste proti Podlescu obstaja že nekaj časa. Na kakšen način to milijonsko investicijo izpeljati, pa je drugo vprašanje. Letos smo resno zastavili. Zakaj?

Cesta je v zelo slabem stanju in obstaja možnost, da se bomo čez nekaj let vozili po makadamu, ker je vzdrževanje postalo že precej drago. To je strokovni argument. Obstajata še dva politična.

V zadnjih štirih letih sta se po tej cesti vozila dva poslanca. Gospod Starman iz Žirov v državni zbor in gospod Brenčič na domačijo k Zahlevarju. Kljub naporom poslancev občina ni uspela iztržiti prekatégorizacije. Postopki o prekatégorizaciji ceste v regionalno so bili dvakrat zaključeni. In to obakrat negativno. Cesta je še vedno lokalna, torej občinska. In to je eden od argumentov. Zdaj, ko ni več izgovorov na račun poslanskih moči in velikopotezne prekatégorizacije, se mora »zganiti« občina.

Drugi argument pa se nanaša na moje sodelovanje v občinskem svetu. Majhno upanje tli, da se iz koalicijskih razmer nekaj da iztisniti. Bo šlo po kapljicah, pa vendar.

Tako imamo v naslednjem letu zagotovljenih 100.000 EUR za to našo skupno sramoto. Premalo. Vendar so sklepi občinske politike za naslednje leto usmerjeni k varčevanju, zato praktično ni bilo možnosti za kakršno koli povišanje.

V Logatcu potekajo velike investicije. Gradnja upravnega centra, gradnja prizidka k OŠ v Gornjem Logatcu in povečevanje kapacitet vrtcev.

Da bi iztržili še nekaj več, obstaja upanje v zvezi z rebalansom proračuna v naslednjem letu. Priliv denarja v občinsko blagajno naj bi bil v naslednjem letu večji. Smeti se vozijo na deponijo od vsepovsod. Tudi občinska uprava z županom na čelu naj bi se potrudila z iskanjem dodatnih financ s strani ministrstev in regionalnih skladov ...

Premika se. Pomembno je vztrajati in vztrajati.

**Kdor se plazi, bo pohojen,
kdor se previsoko nosi, se
bo z glavo udaril v tram.**

Benjamin Franklin

Cesta Dolina – Hlevišče

V letošnjem letu je v proračunu zagotovljenih dovolj sredstev, da izpeljemo še preostalo izgradnjo mostov in prepustov do Hleviš. Potem bo cesta pripravljena za asfaltiranje.

Poslovilna vežica na Vrhu

V oktobru smo se na Vrhu v neprijaznem vremenu sestali župnik, župan in predsednik sveta KS ter preverili možnosti za izgradnjo poslovilnega objekta. Enotno mnenje vseh treh je, da bi bila vežica zgrajena med pokopališčem in cerkvi v delu, kjer že sedaj stoji »totna« kamra. Takšnega mnenja je tudi večina krajanov. Zemljišče je v celoti župnijsko.

Dogovorili smo se, da občina začne s postopkom o nakupu zemljišča, za katerega mora soglašati tudi ljubljanska nadškofija.

Kdo je v Hlevnem Vrhu videl Brdavsa?

Vsem znana zgodba Frana Levstika o Martinu Krpanu je pravi ponos za majhen slovenski narod na sončni strani Alp. Nihče drug na cesarskem Dunaju ni ukanil nepremagljivega grduna Brdavsa. Nihče drug kot močan možak, silak od Svete Trojice, z Notranjske, s Kranjske dežele.

Da ne bi bila zgodba obarvana le z junaško vsebino, je glavni junak, navsezadnje tudi tragičen junak. Saj poznate zaplet z lipo, cesarico in ostalim cesarskim dvorom.

Na cesarskem dvoru je padla lipa, zaljuba kija, s katerim je Martin Krpan onemogočil smrtni udarec nesnagi Brdavsu.

Ne bi pisal o tem, če ne bi iskal nekaj vzporednic s slavnim kontrabantarjem soli, z dogodkom v naši bližini. Na dan z besedo. Bom začel z vprašanjem.

Zaradi katerega kija, ali še bolje, zaradi katerega Brdavsa je padla lipa pri cerkvi Svetega Miklavža v Hlevnem Vrhu?

Ali ga je kdo videl? Njega, Brdavsa. Čisto od blizu ali le v sanjah? Mu je celo grozil? Zgodbo lahko tudi obrnemo. Nekdo je hotel postati Martin Krpan! Novodobni Martin Krpan, brez kija, lipa pač mora pasti. Drugače ne bi bil Martin Krpan. Pravijo, da je bil pravi Martin nekoliko čudaški. Koliko je moral biti šele ta, ki je jel posekati lipo. Razkazovanje mišic mora obstajati tudi dandanes.

In jaz, ki to zgodbo pišem, sem v vlogi jezikeve cesarice. Dobro pa vem, da se je epilog k zgodbi že zdavnaj napisal. V tistem trenutku, ko je lipa padla.

Lipa gor ali dol. Ni bila tako mogočna kot dunajska. Nekateri pravijo, da lipa raste zelo hitro. Mladim drevesom pa je treba omogočiti svetlobo. Pa vendar, bila je lep primerek tega vseslovenskega čislanege drevesa. Vsaj na našem ozemlju, v fari Vrh Svetih Treh Kraljev. Gre za nekaj drugega.

Nekaj mi ne da miru, nekaj mi smrdi. Le od kod ideja in zamisel, da naj drevo pade. Sem slišal, da je s stresanjem in otresanjem listja smetila po cerkvenem obzidju in cerkveni strehi. Če je bila res tako nemarna in nevarna, je bila storjena velika napaka. Huda zmota. Ideolog ni bil gospodaren. Njena sestra, ki še naprej raste in se še vedno debeli ob obzidju, precej bližje cerkvenemu svetišču, pa ni taka »packa«. Ona ne otesa in ne opleta z vejami. Ona ne steguje vej proti cerkvenemu zvoniku. O ne, kje pa! Nekdo se je tukaj grdo pošalil z resnico in z ljudmi. Tudi z Bogom. Zajec mora tičati v drugem grmu. Ga že odkrijemo!

Poskušajmo biti včasih malo bolj razsodni. Je pa danes tako, da je spoštovanja čedalje manj. Do prednikov, do današnjih ljudi, do narave. Vse skupaj je le še en napihnen biznis.

Tudi Brdavsov in Krpanov ni več. Takšnih junakov, ki bi bili pripravljene v boj iz oči v oči. Smo le še reve, ko druge »sekamo« vse bolj pri tleh. Četudi gre, največkrat, za grdo laž.

Mogoče pa se na kakšnem drugem koncu fare najde kdo, ki vidi zgodbo o hlevnovrški lipi povsem drugače. In prav je tako.

Rafael Krivina

Krajevna identiteta

Vrhovci smo lahko našim predhodnikom zelo hvaležni. Le-ti so kljub relativno majhnemu številu prebivalcev uspeli skupaj spraviti in ohraniti veliko javnih oblik združevanja. Imamo svojo župnijo, svojo krajevno skupnost, dva aktivna društva in svojo šolo. Vse do danes so Vrhovci uspeli loviti ravnotežje med privatnim in javnim življenjem. Kot v preteklosti je tudi danes to ravnotežje težko vzdrževati. Upam si trditi, da blagostanja, ki ga živimo, naši predniki niso bili deležni, vendar pa so zato čutili večjo medsebojno odvisnost. Veliko znamenj kaže na vedno večjo prevlado osebnega, kvečjemu družinskega nad javnim.

Razen osnovne šole moramo ostale stavbe v veliki meri domačini vzdrževati sami. Župnija in PGD se tako vedno znova spopadata s problemom pridobivanja sredstev za vzdrževanje in investicije v svoje nepremičnine, medtem ko se morata KS in ŠKD s POŠ dogovarjati o smotrni uporabi prostorov osnovne šole. Iz tega je razvidno, zakaj se gasilci in predstavniki župnije pogosto oglašajo na vaših vratih in prosijo za prostovoljne prispevke.

Največja naloga Krajevne skupnosti (KS) je vzdrževanje cestnega omrežja. Le redko pride na dnevni red kakšna druga tema. Zato ni čudno, da ceste združuje in tudi ločujejo.

Krajevna skupnost je dobesedno ob vsa sredstva s katerimi je še pred 15 leti sama razpolagala. Dobila bo samo nekaj drobiža za lastno delovanje.

Da ne bi narobe razumeli. Občina na KS Vrh Sv. Treh Kraljev ni pozabila in še naprej vlaga sredstva v vzdrževanje in v investicije v kraju. Vendar so razpoložljiva sredstva postala še bolj odvisna od volje župana in občinskih svetnikov (po zadnjih občinskih volitvah imamo prvič svetnika tudi iz naše KS). Kako se bo odločal župan, je do neke mere odvisno tudi od nas, vendar smo postali še bolj odvisni od njegovega pogleda na razvoj manjših krajev. Pri tem moramo priznati, da ima sedanjí župan Janez Nagode do naše male KS in njenih organov korekten odnos. Prav tako tudi pri višini investicij v zadnjih letih ne zaostajamo za višinami le-teh pred desetletjem. Smo pa na zelo tankem ledu in vse se lahko hitro spremeni.

Na zboru krajanov konec januarja 2005 je beseda zopet tekla tudi o obstoju šole v kraju. Že mnogokrat so bili starši postavljeni ob zid, kot da je vsa usoda vrhovske šole v njihovih rokah. S tem se povsem ne morem strinjati. Živimo v času ponudbe in povpraševanja. Podjetje ne more reči: »Če kupci ne boste kupovali naših izdelkov, boste vi krivi, da bomo podjetje morali zapreti.« Tudi šole bodo ob zmanjševanju natalitete vedno bolj tekmovala za svoje učence. Starši, ki otroke pošiljamo v vrhovsko šolo, smo s programom šole zelo zadovoljni. V majhnih razredih je vzdušje domače in učiteljci se lahko posvetita posameznemu učencu. Ne smemo tudi zanemariti dejstva, da smo starši sedanjih učencev tudi sami obiskovali prav to šolo in smo nanjo in na kraj navezani. In zakaj vpis upada? Mogoče tudi zaradi negotovosti odpiralnega časa. Starši si služimo kruh za svoje družine večinoma izven domačega kraja. Vemo, da se delovni čas vedno bolj pomika v smer delovnega časa v EU. Če šola ne bo mogla ponuditi odprtih vrat v širšem času, kot poteka pouk, bodo šolo na Vrhu lahko obiskovali samo otroci, ki jim kombi ustavi pred hišnim pragom ali pa imajo dedke in babice, ki jih bodo vozili v šolo in iz šole. Apeliram tudi na zaposlene v naši šoli (tako kot oni apelirajo na starše), da skupaj iščemo rešitve, ki bi ohranile živo šolo v kraju. Enotni smo si: Če bomo izgubili šolo, bomo izgubili tudi eno od jeder naše skupnosti.

In kateri so stebri naše javne identitete? Naštel bom pet najpomembnejših : župnija, krajevna skupnost (KS), Športno kulturno društvo (ŠKD), Prostovoljno gasilsko društvo (PGD) in Podružnična osnovna šola Vrh (POŠ Vrh). Preko njih prejemamo duhovno oskrbo - župnija, krajevno identiteto - KS, kulturno in športno ponudbo ter sodelovanje mladih - ŠKD, pomoč pri naravnih nesrečah - PGD in znanje ter prijateljske vezi za prihodnje rodove - POŠ. Stavbe, kjer se javne dejavnosti izvajajo so: osnovna šola, farna cerkev sv. Treh kraljev z župniščem, podružnična cerkev sv. Miklavža v Hlevnem Vrhu in gasilski dom.

V času, ko so krajani in občina skupaj gradili cestne odseke Mlin - Smrečje, Popit - Pil, Pil - Vrh Sv. Treh Kraljev so nas ceste povezovala. Ko pa so se investicije preselile v zaselke, so nas ceste nemalokrat tudi ločevale. V zadnjem desetletju pa smo bili postavljeni tudi pred nova dejstva. KS je najprej izgubila vlogo neposrednega investitorja. Njena pristojnost je ostala samo odločanje o prioritetah in svetovanje o tem občini. V letu 2005 je KS izgubila še zadnji omembe vreden vir s katerim je lahko razpolagala. Novembra 2005 je financiranje vzdrževanja cest in zimsko službo krajevnih in javnih poti prevzela občina.

Kot sem že omenil, si mora župnija za vzdrževanje svojih objektov sama pridobivati finančna sredstva. O obnovi župnišča sem spregovoril v posebnem članku. Farani smo lahko ponosni, da nam je uspelo obnoviti stavbo župnišča, kjer lahko sedaj tudi v zimskem času nemoteno potekajo dejavnosti župnije. Ena od glavnih posebnosti župnije je menjava duhovnikov. V letu 2004 je po enajstih letih župnijo zapustil Jože Stržaj, na njegovo mesto pa je prišel župnik iz Stražišča pri Kranju, Igor Jereb. V letu 2008 se je zamenjal (mogoče zadnjikrat) kaplan - v župnijo je prišel Peter Bregar. Vsaka sprememba povzroči nemir in tudi možnosti za nov začetek. Duhovnik, ki pride v novo okolje, in skupnost, ki ga sprejme, se morata medsebojno spoznati in privaditi drug na drugega. Tudi duhovnik je človek, ki ima svoje talente in svoje slabosti. Poskušajmo v tem odnosu iskati predvsem stvari, ki nas povezujejo. Le tako bo skupnost še močnejša in se bomo sami v njej dobro počutili. Da je župnijska skupnost živa, potrjujeta dva marljiva cerkvena pevska zbora (pod vodstvom Maje Justin in Miha Kogovška), živ zbor ministrantov, dobro obiskane nedeljske maše in še mnoge druge dejavnosti. Ob vedno večjem pomanjkanju duhovnikov je samo vprašanje časa, koliko časa bomo še deležni takšne duhovne oskrbe, kot smo jo navajeni od odhoda zadnjega lastnega duhovnika, g. Kapša, pred štirimi desetletji.

Včasih, ko kaj zaškripa v KS ali župniji, se mi zdi, da prav društvi (ŠKD in PGD) pomagata ohraniti zdravo ravnotežje. Temelj obeh društev je prostovoljno delo. Gasilci morajo vzdrževati svojo opremo in svoj dom ter se izobraževati za učinkovito pomoč pri naravnih nesrečah. Načrtov ŠKD za prihodnja leta ne poznam, sem pa prepričan, da so smeli in z jasnim pogledom v prihodnost in da nas bodo še naprej navduševali z odlično pripravljenimi gledališkimi predstavami, športnimi prireditvami in ostalimi dogodki. Predvsem pa je pomembno, da prihajajoči mladi rodovi v društvu vidijo del svoje mladostne prihodnosti. Društvi prinašata kraju ponudbe za aktivno preživljanje dela prostega časa, za aktivno vključevanje mladih in tudi starejših. Občasno se poti križata in nastopijo tudi manjši spori - vključenost članov v oba društva, nepoznavanje specifičnosti posameznega društva, pre zaposlenost nosilcev dejavnosti ...

Pa vendar - društvi obstajata in vsako od njiju na svojem področju bogati podobo kraja. Za velikimi projekti vedno stoji veliko ljudi. In po uspešno izvedenih projektih slovi naš kraj.

Ljudje, ki tu živijo, se še imajo za Vrhovce in spoštujejo ter ohranjajo svoje korenine. Vso srečo prihodnjim projektom, ki nas bodo povezovali in ohranjali krajevno identiteto. Najmočnejše vezi so nevidne vezi.

Marko Žust

Življenje nekoč in danes

Če človek živi na svetu sedemdeset in več let, se nabere kar nekaj spominov na preteklost. Mnogo se jih izgubi, nekateri pa ostanejo za vedno. Jaz se najbolj spominjam svojih mladih let, ki so bila po svoje lepa, čeprav včasih tudi težka. Veliko otrok je bilo še posebno pri revnih družinah veliko število. Dajal jih je Bog, skrbeti zanje so morali starši. Bajtarski otroci so morali takoj, ko so malo odrasli, iti služiti na velike kmetije. Punčke za pestrne, fantje za pastirje. Velika težava za te otroke je bila šola. Pastirčki so morali zgodaj vstajati, da so živino napasli, preden je bilo treba iti v šolo. Ves moker in skuštran ter umazan je prihitel v šolo, tam pa ga je še učitelj kregal, ker ni bil umit. Spomnim se nekaterih, kako so bili revno oblečeni. Fantje so imeli hlače tudi iz domačega platna, v katerih so ponoči tudi spali in to največkrat v hlevu. Še ovsene pleve so se jih držale v laseh, ko so prišli v šolo. Ko pa so enkrat malo zrasli so službo pestrne ali pastirja zamenjali za deklo in hlapca. Delo od zgodnjega jutra do trde noči. Poleti na njivah, travnikih in v gozdu, pozimi priprava krme za živino na hlevu ali pa v kozolcu sekanje smrečja za steljo. Moj ata je večkrat pripovedoval, kako se je nekoč pri nekem kmetu prišel hlapec v hudem mrazu v hišo pogret h krušni peči. Pa ga je gospodar grobo odgnal, češ, da te navade še ni bilo pri nas, da bi se hlapci hodili k peči greti. On pa je v svojem ponižanju in jezi vzel v roke neki grobi predmet in nekajkrat besno udaril po peči. Če ni za drugo kot za napoto v hiši, se naj pa razbije. Seveda je moral po tem dogodku hlapec povezati culo in iti proč.

Dekleta so bila kot deklice nekoliko bolj v zavetju. Pozimi so bila vsaj na tplem.

Dela pa je bilo tudi dovolj. Perilo se je pralo vse na roko in to pri mrzlih studencih, kjer je na poti domov perilo že skoraj zmrznilo. Zasluzek pa je bil za vse te ljudi sila skromen. Vsako leto nekaj obleke in nekaj denarja. Nekateri so si pomagali s tem, da so ob nedeljah nabirali kakšna zelišča in gobe. Moja sestra je večkrat pripovedovala, kako strašno si je želela imeti kolo. S svojimi skromnim zaslužkom je hotela kolo kupiti, pa ji je gospodar rekel. Kaj ti bo kolo, raje šparaj, na stara leta boš pa beračila. Pa mu je odvrnila: »Če bom morala beračiti, bom pa s kolesom več nabrala, kot če bom pešačila.« Res tudi beračenja je bilo mnogo. Dokler je bil človek mlad in zdrav, da je lahko delal, se je še nekako preživljal. Ko pa je oslabil, pa da ni imel svojega doma, ni imel druge možnosti, kot da se je odpravil od hiše do hiše. S prošnjo za kos kruha ali ostanek od kosila. Ponoči pa revna postelja v hlevu, kjer so bili mnogi tudi hrana za uši.

Danes pa nekateri niso zadovoljni kljub temu, da imajo topel dom in dovolj hrane. Poleg vsega pa še mnogo življenjskih ugodnosti, na katere se človek še spomni ne. Kako smo srečni, ker se lahko vozimo kadarkoli in kolikor hočemo. Če je kaj nujnega, pokličemo po telefonu. Če imamo čas, si za razvedrilo prižgemo radio ali televizor. Tudi delo nam olajšajo razni stroji, naj si bo to gospodinjski ali kmečki.

Tudi za bolnike je bolj poskrbljeno. V glavnem imamo zdravnika in zdravila zastonj. Včasih je bilo treba to vse plačati. Ko bomo pa obnemogli, je pa tu za take ljudi poskrbljeno.

Pepca Petrovčič

Jaz pa minister ...

Bilo je že pozno jeseni, ko je režiser tako kot vsako leto sklical sestanek, na katerem nam je predstavil aktualno odrsko predstavo za leto 2008, ki smo jo vadili do premiere, nato pa z njo velikokrat nasmejali občinstvo.

Posedli smo se za mizo v kulturni sobi in si razdelili scenarije. Na prvi strani partiture je z velikimi črkami pisalo »MINISTER V ŠKRIPCIH«.

Res zadeve ne moreš oceniti prej, kot jo prebereš, sem si mislil, pa vendar me je zanimalo, kakšno vlogo mi bo režiser dodelil. Upal sem samo, da v tej igri ne nastopa kakšen inšpektor ali kaj podobnega, kajti že dvakrat do tedaj sem imel to srečo, da sem dobil vlogo nekega uradnega organa.

Potem pa je končno do besede prišel režiser in začel deliti vloge. Res prijeten šok je zame bil, ker sem dobil glavno vlogo. Vlogo ministra v škripcih.

Tudi ostalim soigralcem so bile dodeljene vloge, takšne in drugačne, na koncu pa je vse skupaj, vsaj jaz tako mislim, izpadlo zelo dobro.

Vsi skupaj smo bili zelo dober tim. Tako igralci kot tudi tehnična ekipa, maskerke, inšpicient, lučkar in režiser smo med seboj sodelovali ter se obenem zabavali.

Še posebej moram pri tem omeniti svojega glavnega soigralca, Blaža Jelovčana, ki mi je večino predstave delal družbo na odru in me s svojim bogatim besednjakom večkrat rešil iz nelagodnih položajev, ki pa seveda niso bili v scenariju, temveč so nastali predvsem zaradi treme.

S to predstavo smo kar nekajkrat gostovali v različnih krajih ter nasmejali občinstvo, kar pa je, ko stojiš na odru, najboljši občutek.

Kakorkoli že, biti minister v škripcih je bilo meni v veselje in užitek.

Marjan Kogovšek

**Plačaj dobremu igralcu,
da bo dobro igral, še raje
pa slabemu, da bo nehal.**

Danski pregovor

Kaj smo naredili dobrega in česa ne?

Pogled nazaj in naprej

Ob koncu štiriletnega obdobja, pred izbiro novega vodstva ŠKD, je čas, da se ozremo nazaj in kritično ocenimo svoje delo.

Moramo se zavedati, da je naše društvo prostovoljno in deluje tako uspešno, kolikor smo si pripravljene vzeti časa in narediti tudi kaj, kar ni plačano. Seveda pa je pestrost dogodkov odvisna predvsem od vodilnih teles. Na prejšnjih volitvah se je sestava upravnega in nadzornega odbora v splošnem precej pomladila. Namen je bil dober, saj naj bi v dogajanje v domačem kraju prinesli nekaj svežine in predvsem nove ideje. Ko pa po štirih letih pogledam nazaj, se mi zdi, da temu ni bilo ravno tako. Mogoče celo obratno. Že nekatere tradicionalne aktivnosti in prireditve smo prekinili, nekatere celo ukinili.

Če pogledamo najprej šport, se mi zdi, da ni bilo tiste pričakovane zagnanosti. Pustimo pri miru dejavnike, na katere ne moremo vplivati, kot je na primer vreme. Smučarski tečaj in tekma na Orlovem grebenu ne more biti izpeljana, če ni padavin. Prav tako ne more biti športnega popoldneva, če jih je preveč. Škoda pa je, da ni bilo nogometne tekme, tudi balinanje se je kar opustilo. Tu bi se verjetno dalo še marsikaj postoriti, da bi se člani raje in v večjem številu udeleževali teh aktivnosti.

Pa da ne bi samo kritiziral. Vse pa tudi ni bilo tako črno. Ohranilo se je streljanje z zračno puško, šah, aerobika ... Posebej me veselijo novosti.

Vsaj v začetku so bili dobro obiskani rekreacijski večeri. Košarka in odbojka v večernih urah ni bila napačna poteza. Sodelovanje v nogometni ligi tudi ni zanemarljivo, pa čeravno ni bilo zaslediti odmevnejših rezultatov. Zadnje športno popoldne je bilo drugače zasnovano in je za spremembo od prejšnjih prav vsak lahko sodeloval. To so stvari, ki predstavljajo svetlo stran športa na Vrhu.

V kulturi ni bilo večjih sprememb. Vsakoletna zimska igra, otroški program ob raznih prireditvah, gledališki večer. To so le projekti, ki so se izvajali že v prejšnjem mandatu. Dobro je, da je spet začela delovati otroška gledališka skupina iz višjih razredov osnovne šole. Na vsak način bi bilo prav, da bi se predstavili tudi domačemu občinstvu, ne le na tekmovanju. A za to je sedaj žal že prepozno. Rokovnjači pred dvema letoma so bili tudi velik projekt in je bil po mojem mnenju dobro izpeljan. Cmok v grlu pa se mi naredi vedno, ko se spomnim na dvoletni izostanek ravno tega časopisa, ki ga lahko letos končno znova prebirate. Zamenjava urednika je bila očitno zelo zgrešena poteza. Na tem mestu bi se opravičil tudi v svojem imenu, saj so bili ukrepi glede tega prepočasni. Zgodovine se ne da popraviti in upam, da smo se iz tega vsi skupaj nekaj naučili in ne bomo ponavljali starih napak. Za konec pa še nekaj na splošno. Verjetno je marsikdo opazil novo ograjo okrog igrišča, kar je predvsem zasluga občine.

To je dobro. Marsikdo pa je verjetno prav tako opazil, da to igrišče ni osvetljeno, kar pa ni dobro. Tako so v poletnem času izpadle mnoge, predvsem športne aktivnosti v večernih urah. Upam, da se bo to čim prej uredilo in bo tudi za nove luči poskrbljeno. Velik dosežek v teh štirih letih pa je po mojem mnenju uvedba dveh zabavnih prireditev na leto. Prej le lokalno znano kresovanje je preraslo v dobro obiskano in znano daleč na okoli. K temu je najbolj pripomogla odlična lokacija pri cerkvi in resnejši pristop. Podobno je tudi z veselico pred šolo. Glede na to, da imamo na razpolago prireditveni šotor, je prav, da se ga čim več uporablja. Tudi sodelovanje s krajevno skupnostjo, gasilci in vrhovsko faro se mi je zdelo dobro in upam, da bo tako tudi vnaprej, saj smo konec koncev vsi del kraja.

Nove volitve bodo verjetno prinesle nove obraze. No, če pogledamo realno, prav veliko novih verjetno ne bo, saj za razliko od volitev izpred nekaj let, ni videti posebnega boja za stolčke. Zato vidim ŠKD v prihodnosti podobno kot do sedaj, le brez neljubih napak, ki smo jih zagrešili v preteklosti. Upam na čim več novih idej s strani vseh članov. Vsekakor pa kdaj zmanjka tudi volje, za kar pa so največkrat krive vsakodnevene obveznosti. Vsak ima nekaj prostega časa, vprašanje je le, kako ga porabi.

Gregor Kogovšek

Kresovanje 2008

Kresovanje na Vrhu je že nekaj let zelo uspešno, saj vsako leto pride več obiskovalcev. Kot vsako leto smo tudi letos organizirali kresovanje pod šotorom. Za postavitev šotora in napeljavo elektrike je poskrbel Jaka Treven. Da je vse potekalo, kot je treba smo mu na pomoč priskočili prijatelji. Da pa je nastal velik kres, pa sta poskrbela Marjan Kogovšek in Marko Treven. Bil sem tudi organizator kresa.

Da je večer bil zabaven in prijeten je poskrbel ansambel Jurčki. Za pijačo in jedačo je bilo prav tako poskrbljeno.

Zahvalil pa bi se tudi sponzorjem in ostalim delavcem, ki so pripomogli, da je bilo kresovanje uspešno izpeljano. Rad bi, da bi se vsako leto kresovanja udeležilo še več ljudi. Torej, vidimo se ob prvem maju naslednjega leta. Velja?

Marko Treven

Mandat

Lep pozdrav vsem bralcem našega časopisa Krajevni informator.

V Športno kulturnem društvu Vrh se letos izteče štiriletni mandat upravnemu in nadzornemu odboru ter mojemu predsovanju društvu.

Zato bi na kratko pregledali, kako je društvo delovalo pod našim vodstvom. Prvo leto smo se poleg rednega delovanja pripravljali na 30. obletnico društva, ki smo jo praznovali naslednje leto (2006). V tem letu smo prenovili tudi kulturno sobo, kjer potekajo seje društva.

V naslednjem letu smo izpeljali več večjih projektov, kot so igra na prostem, proslava, turistični vodnik po kraju, nekaj športnih prireditev, ter kupili prireditveni šotor. Tretje leto smo kljub rednemu delovanju izpeljali dva večja projekta. Kresovanje na Vrh pred cerkvijo z ansamblom Beneški fantje in veselico z Ansamblom bratov Poljanšek.

V zadnjem letu smo s pomočjo Občine Logatec obnovili del igrišča ter ograjo pred OŠ Vrh. Trenutno imamo v planu še obnovo pokrova nad odrom ter postavitve stopnic iz kulturne sobe na podstrešje. Kot vidite, smo v teh štirih letih izpeljali par večjih projektov ter postorili nekaj stvari.

Jaz osebno sem prepričan, da je društvo delovalo dobro in uspešno. To potrjuje tudi dobro finančno stanje društva.

Aleksander Eniko

Le pomagat sem hotu!

Ko se je nezadržno približevala trideseta obletnica vrhovskega mladinskega in športno kulturnega druženja, sem se nehote vprašal, ali me je Vrh v vseh teh letih sploh potreboval. Vprašanje se je postavilo v tistem trenutku, ko sem v enem izmed pogovorov s članom generacije mladega vala naletel na nesimpatičen odnos. Pa ne samo na nesimpatičen, ampak celo na nestrpen odnos. V poglobljenih premlevaljih sem izluščil seme zla. Bolj kot moje (ne)delo v preteklosti »ga« moti predvsem moja prisotnost v zdajšnjem sklicu po volitvah. Četudi le v nadzornem odboru. In takšno razmišljanje posameznika se je - mogoče - razraslo in razneslo kot plesen tudi na

Kresovanje pod lastnim prireditvenim šotorom

druge mlajše člane. Človek čez noč postane nezaželen in odveč. Saj se zavedam, da nisem bil nikoli preveč priljubljen. Pravijo mi, da zaradi ponosa in hvalisanja. Mogoče bo še držalo. Ali pa zaradi nekaterih delovnih uspehov. Tega ne bo nikdar nihče na glas poudarjal. Je pa res, da si mora človek glede dobrih del včasih sam kaj dopovedati, če najbližji sodelavci tega ne znajo ali nočejo videti. Vsaj nepotrebnih zamer pa v vseh teh letih ni bilo veliko.

Tako sem na »mojem« Vrh kar naenkrat naletel na neprijazno okolje. Soočiti se z resnico ali lažjo. Le to mi je še preostalo.

In sem napisal odstopno izjavo (op. p. 29. oktobra 2005), na kateri razložim prekinitve vseh funkcij v društvu, ki sem jih do nedavnega opravljal. Kajti bolj ko sem rinil v sebe z vprašanji, vse več odgovor je prihajalo na dan. Odgovori so si bili zelo podobni in enotni. V zdajšnjih razmerah društvenega delovanja me ne potrebujejo! Ne potrebujejo moje pomoči. Mladi so dozoreli in znajo razmišljati. Morajo se le še izkazati z dejanji. Zakaj bi jim moja prisotnost in prevzemanje odgovornosti zavirali osebni razvoj in nadaljnji razvoj društvenih aktivnosti? Naj se dokažejo!

Ko sem prišel na takšno podlago, sem bil zadovoljen s svojo odločitvijo. Škoda je le v tem, da mi je to moral nekdo namigniti in da tega nisem že prej sam spoznal. Včasih človek predolgo okleva pri človeški sebičnosti o nezamenljivosti in nezmotljivosti. O, Bog mi pomagaj!

Tako sem se ujel v past lastnih ambicij in ambicij mladega vala. Mladi petelinčki so nataknilo starega. Pomena lastnih

ambicij pri društvenem delovanju nisem nikoli dojemal kot vrednost dokazovanja, časti in ponosa. Na tem mestu sem bil vedno pripravljen le k napredku in razpoznavnosti kraja. Da imamo kaj pokazati obiskovalcem in da se imajo ti na Vrh lepo in se prijetno počutijo. In vem, da nekateri, ki so bili na športnih tekmovanjih, košarki, balinanju, kulturnih prireditvah, proslavah... Vrha ne bodo nikdar pozabili. Bilo je pristno in nevsiljivo. Vsako leto smo se razšli s še večjim prijateljstvom. Vrh naj tak tudi ostane. Pristen in znotraj sebe združljiv in nesebičen. Takšen Vrh potrebujemo! Naj mi verjame, kdor hoče. Mogoče pride še kdaj čas nejevernih Tomažev.

In podobno je tudi s krajevno skupnostjo. Osebne ambicije samodokazovanja so daleč zadaj za razvojem vrhovskih vrednot. Pa če to kdo verjame ali ne! Tudi to mesto se bo prej ali slej izpraznilo. Nekateri ga željno pričakujejo. Ali jim bo uspelo?

Vem, da postajam dolgočasen. Le to bi še rad povedal. V življenju imam še dovolj izzivov. Končno moram postoriti še kaj zase.

Ob koncu pa vseeno ne morem mimo besed slovenskega avtorja v ne vem katerem romanu: »Le pomagat sem hotu!« Če ste me razumeli napak, ni moja stvar.

Vem, da se svet brez mene ne bo podrł. Naj dobijo priložnost tudi tisti, ki jim jezik opleta nekoliko preveč. To pa je že druga zgodba!

Rafael Krвина

Gasilska vaja: traktorska nesreča in gozdni požar

V soboto, 18. oktobra 2008, ob 16. uri je v okolici gasilskega doma na Vrhu Svetih Treh Kraljev potekala občinska gasilska vaja v okviru meseca požarne varnosti z naslovom Traktorska nesreča in gozdni požar.

Na vaji so poleg domačega prostovoljnega gasilskega društva sodelovala še sosednja prostovoljna gasilska društva PGD Rovte, enota Petkovec, PGD Medvedje Brdo, PGD Log pri Brezovici in zdravnik iz zdravstvenega doma Logatec. Skupaj je na vaji sodelovalo 57 operativnih članov in 3 zdravniki reševalci.

Traktorist se je pri delu v sušnem obdobju prevrnil po strmini. Med prevračanjem je hudo poškodovan obležal na sredi strmine, traktor pa se je ustavil šele v dolinici 50 m nižje, kjer se je vnela podrast, ogenj pa se je hitro razširil na bližnje grmovje. Zaradi sušnega obdobja je požar ogrožal tako gasilski dom kot sosednji kmetiji, zato je bilo zaradi možnosti velike razsežnosti požara potrebno aktivirati vsa omenjena društva.

Po hitri intervenciji vseh sodelujočih se je vaja hitro in uspešno zaključila.

Vaja je potekala predvsem z namenom osvežitve znanja gašenja za operativne gasilce in nabiranja izkušenj za mlade gasilce, hkrati pa je zdravnik prikazal pravilno reševanje ponesrečenca z možnimi poškodbami hrbtenice.

Po končani vaji sta sledila še kratka analiza in družabno srečanje ob postrežbi članic domačega gasilskega društva.

Boštjan Mivšek

**Če vse, kar počnemo,
delamo s popolno
predanostjo,
svoje življenje osmislimo.
Če delamo stvari
površno, ga siromašimo.**

Philip Kapleau

Redni občni zbor v lastnem domu

Poslanstvo Prostovoljnega gasilskega društva Vrh Sv. Treh Kraljev je hitra in učinkovita pomoč krajanom in širši skupnosti ob naravnih nesrečah. V zadnjem obdobju to niso več samo požari na poslopijih, ampak tudi poplave, požari v naravi, orkanski vetrovi in drugo. V ta namen ima društvo izurjeno operativno enoto, ki trenutno šteje nad 30 članov. Operativna enota se je okrepila in pomladila leta 2006, ko se je v društvu uspešno zaključil tečaj za gasilca, ki ga je opravilo 16 članov društva. Za društvo je pomembno, da imamo čim močnejšo operativno enoto, saj je večino članov zaposlenih daleč od domačega kraja. Le tako bo društvo ob vsaki uri imelo na razpolago strokovno usposobljene ljudi, ki bodo ob nenadni nesreči lahko priskočili na pomoč.

Poleg človeških virov, je za uspešno pomoč potrebna tudi sodobna in vzdrževana operativna oprema. V zadnjih letih smo tako s pridobljenimi sredstvi nakupili nove zaščitne obleke za zaščito pred visokimi temperaturami, dodatne dihalne aparate, nove radijske postaje in drugo. Skupno ima društvo 7 zaščitnih oblek pred visokimi temperaturami in 4 izolirne dihalne aparate na stisnjen zrak. S tem je operativni enoti omogočeno učinkovito posredovanje pri notranjih požarih. Kot je že bilo omenjeno na začetku, operativna enota izvaja intervencije tudi ob drugih naravnih nesrečah. Naj naštejemo nekaj takih: poplave v Železnikih, odprava posledic viharja, gašenje požara na ladji v luki Koper, gašenje požarov v naravi na Krasu ... Prav pri takih velikih (za Slovenijo) naravnih nesrečah se pokaže velika potreba po usposobljenih prostovoljcih.

Poleg rednih vaj v oktobru društvo organizira še dodatne aktivnosti. Letošnja (občinska) vaja je v organizaciji našega društva potekala pri gasilskem domu. Prisotno je bilo tudi zdravstveno osebje Zdravstvenega doma Logatec - prikaz reševanja ponesrečenca s poškodbami hrbtenice. Uvedli smo tudi reden pregled gasilnih aparatov na prah v mesecu oktobru, ki se je dobro prijel in domačini v velikem številu poskrbijo za brezhibnost gasilnikov.

Že vrsto let je znotraj društva aktivna komisija za mladino, komisija za žene in komisija za veterane. Redno se udeležujejo tekmovanj in srečanj ter s svojim delom prispevajo k uspešnosti celotnega društva.

PGD pa je tudi društvo, ki mora vzdrževati svoje prostore, skrbeti za pregledno finančno poslovanje in opravljati vse naloge, ki jim jih nalaga zakonodaja na področju administracije. Čez dobre dve leti (leta 2011) bo društvo praznovalo svojo 80. obletnico. Do takrat bi radi zaključili dela v zgornjih prostorih gasilskega doma in pridobili novo motorno brizgalno.

Že več let smo postopno načrtovali začetek urejanja prostorov v gasilskem domu. V letu 2006 so bili narejeni prvi konkretni koraki. Izdelano je bilo stopnišče od kleti do zgornjega nadstropja in pripravljen les za obnovo strehe. V letu 2007 smo končno začeli izvajati večja dela. Z občino Logatec je društvo junija podpisalo Pogodbo o sofinanciranju in urejanju gasilskega doma. S temi sredstvi, dodatnimi sredstvi GZ Logatec, lastnimi sredstvi in prostovoljnimi delom nam je uspelo izvesti naslednja dela: rekonstrukcija ostrejša doma (zračna kineta), zidarska dela (prezidave, grobi in fini omet), montaža stropa v dvorani (izolacija + knauf), elektroinštalacije, odtoki, vodne inštalacije, inštalacije za centralno ogrevanje, položitev tlakov - estrihov v zgornjih prostorih in v kleti, beljenje prostorov, montaža poda v dvorani, montaža svetil in ostale električne opreme. Pri vseh teh delih je bilo opravljeno veliko prostovoljnih, neplačanih delovnih ur. S prostovoljnimi delom smo pripravili prostore na obnovo (praznjenje, podiranje), podrli stare zidove in dimnik, poskrbeli za malto zidarjem, montirali nosilno konstrukcijo za strop v dvorani, pomagali pri rekonstrukciji strehe, izvedli elektroinštalacije, inštalacije za vodo, odtoke in centralno ogrevanje ter drugo. Skupaj je bilo opravljenih nad 1200 neplačanih ur, 40 traktorskih ur in darovanih 26 kubikov okroglega smrekovega lesa. Neplačane ure je za gasilstvo v kraju darovalo 40 ljudi, med njimi tudi nekaj nečlanov društva. Med temi posebej izstopajo: Janez Žust - elektroinštalacije, Janez Žust ml. - voda, odtoki, družina Kokelj - vodenje investicije, dobava materiala, priprava malte zidarjem, postrežba delavcem in drugo. Hvala vsem, ki ste prispevali svoj delež.

Z vsem opisanim nam je prostore gasilskega doma uspelo toliko urediti, da je društvo v začetku leta 2008 po dolgem času svoj občni zbor spet lahko imelo v svojem domu.

Veliko je bilo storjenega, veliko dela pa še čaka, da bo dom lahko zares zaživel in nudil dobre pogoje za delo gasilcem tako v poletnem, še bolj pa v zimskem delu leta. Prav v hladnem delu leta so bile aktivnosti društva močno okrnjene zaradi pomanjkanja ogrevanih prostorov. Od petletnega plana društva, sprejetega na občnem zboru 2003, društvu ni uspelo le pri nabavi nove motorne brizgalne. Brizgalna je letos stara 40 let (1968). Ob velikih naporih društvu uspeva motorko toliko vzdrževati, da je pripravljena za morebitne intervencije. Do leta 2011 mora društvo uspeti pri pridobitvi nove sodobne motorne brizgalne (ali kake druge alternative), saj je ta oprema steber uspešnega posredovanja v našem specifičnem požarnem področju.

Za konec še nekaj statistike :

- društvo ima trenutno 105 članov (77 članov, 28 članic)
- v zadnjih 5 letih se je v društvo vpisalo 15 mladih gasilcev
- povprečna starost članov je dobrih 33 let
- struktura članstva: 8 pionirjev, 17 mladincev, 37 operativnih članov, 9 veteranov, 34 podpornih članov

Upravni odbor - izvoljen za obdobje 2008-2013:

- Anton Kokelj, predsednik
- Janez Krvina, poveljnik
- Marko Žust, tajnik
- Janez Žust, blagajnik
- Jože Krvina, hišnik
- Jože Žust st., komisija za veterane,
- Boštjan Mivšek, komisija za mladino, podpoveljnik društva
- Tanja Hribernik, komisija za žene
- Blaž Jelovčan, povezava z ŠKD Vrh

Nadzorni odbor :

- Jože Petrovič, voznik, povezava s KS Vrh
- Simon Novak, podpoveljnik društva, DIA, strojnik
- Marijo Šubic

Disciplinska komisija :

- Peter Jelovčan, Slavko Smrtnik, Martina Kokelj
- namestnika: Janez Žust, Ciril Kržič

Marko Žust, tajnik društva

S pomočjo faranov smo v letu 2005 uspeli zaključiti obnovo župnišča na Vrhu

Župnijski dom obnovljen

Po dveh letih smo tik pred zimo oz. na začetku šolskega leta 2005/2006 uspeli toliko obnoviti župnišče, da je župnija za svoje dejavnosti dobila topel dom. V drugem letu obnove smo se farani tako izkazali z denarnimi darovi, sodelovanjem pri delovnih akcijah in pri pomoči mojstrom pri opravljanju profesionalnega dela. Izvedli smo več prostovoljnih delovnih akcij: odstranitev starih oken, izkop kanalov za električno in vodno napeljavo, inštalacijo za centralno ogrevanje, čiščenje sten pred nanosom finih ometov, čiščenje prostorov in položitev izolacije pred polaganjem estrihov ter generalno čiščenje prostorov po končani obnovi.

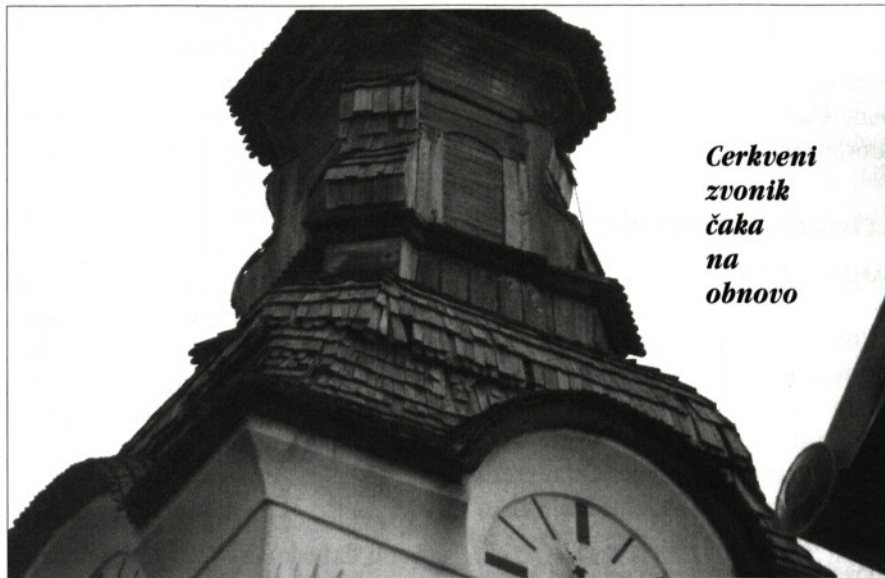
Največ dela pa so v drugem letu opravili seveda mojstri. Vseh tukaj ne bom mogel naštet, velja pa omeniti vsaj domačine. Najprej je zidarska dela prevzel Simon Hribernik iz Lavrovca. S svojo ekipo, ki je bila sestavljena z zidarji in pomočniki iz domače fare, so svoje delo uspeli dokončati v dogovorjenem času. V tem času se je položila tudi inštalacija.

Vodo, odtoke in centralno ogrevanje je prevzel Janez Žust iz Hleviš. Obilico dela je opravil do konca oktobra. Vodovod je povsem obnovljen - od zajemanja vode iz zajetja naprej. Električno je prevzel Vinko Jereb, električar, ki že dolga leta vzdržuje elektroinštalacije v cerkvi. Vrata in podboje v prostorih župnišča je iz masivnega jesenovega lesa izdelal in montiral Janez Kogovšek. Bernard Alič iz Lavrovca je izdelal železna vrata v kleti in vrata v župnijsko dvorano.

Vsi ti mojstri so svoje delo tudi zaračunali. Vendar dobro vemo, da bi vse opravljeno delo stalo veliko več, če bi ga opravili mojstri, ki niso povezani z našo župnijo. Hvala jim za profesionalno opravljeno delo.

Delno opremljena župnijska pisarna. Župnijski dom je dobil povsem novo podobo. Upam, da ste si vsi, ki ta članek berete, obnovljene prostore tudi že sami ogledali.

Sedaj, ko so prostori topli tudi pozimi in nudijo svoje gostoljubje preko celega leta, mora župnija te možnosti tudi izkoristiti.

Cerkveni zvonik čaka na obnovo

V prostorih se že izvajajo stalne dejavnosti župnije: verouk za vse veroučence ob sobotah dopoldne, pevske vaje za otroški in mešani cerkveni pevski zbor, mladinska srečanja ob petkovih večerih, pogostitev duhovnika po sveti maši, sestanki župnijskega pastoralnega sveta, srečanja za katehete in druge dejavne laike v župniji, ministrantske vaje ... Glede na možnosti pa upamo, da se bo ustanovila še kakšna skupina. Prostori nudijo možnost tudi za izvajanje drugih dejavnosti, ki niso neposredno povezani z pastoralo. Ena od takih pobud je kleklarski tečaj, ki naj bi se glede na interes naših faranov izvajal v obnovljenih prostorih naslednje mesece.

Na sestanku pastoralnega sveta smo razpravljali tudi o tem, kakšno mnenje imamo o duhovnih vajah v prenovljeni stavbi. Vemo namreč, da bomo vsako leto samo za ogrevanje prostorov porabili veliko denarja. Večina članov ŽPS se je strinjalo, da so duhovne vaje dopustna opcija - le da bodo v času duhovnih vaj prostori na voljo tudi za dejavnosti župnije in da se izvajajo kontrolni pregledi ob menjavi skupin.

Nova okna in topli radiatorji nudijo dobrodošlico tudi v mrzlih zimskih večerih. Župnišče je končno dobilo primerne sanitarije.

Fara in vsi farani ste danes lahko ponosni na svojo cerkev in obnovljeno župnišče.

Hvala in "Bog lonaj" vsem, ki ste v zadnjih letih kakorkoli pomagali pri obnovi farnega doma!

Znali smo skupaj prostore obnoviti, naj sedaj tudi prostore skupaj uporabljamo.

Dodatek 2008: Do konca letošnjega leta nam je uspelo poravnati vse dolgove, torej smo investicijo tudi finančno zaključili. Letos smo še zamenjali vhodna vrata in okna v dvorani doma. S tem bo dvorana tudi v zimskem obdobju nudila ustrezne pogoje za izvajanje dejavnosti (veroučna srečanja, pevske vaje).

Glavna pridobitev župnije v letu 2008 je nakup nove večnamenske omare v zakristiji. V eni omari so prostor našli vsi liturgični predmeti in obleke - tudi od ministratov. Potrebno bo še izvesti boljše prezračevanje, saj se predvsem ob južnem vremenu v zakristiji zadržuje zelo vlažen zrak. Župnijska cerkev pa že čaka na obnovev ostrejša ladje in zvonika ter preventivno zaščito fasade pred zunanjimi vremenskimi vplivi.

Marko Žust, december 2005

Tragično leto 1945

Poleti 2005 smo se spominjali najbolj žalostnih dni, ki so jih Vrhovci doživeli v prejšnjem stoletju. Minilo je 60 let, ko je fara v nekaj dneh izgubila okrog 60 mladih mož in fantov. V spomin in opomin smo pripravili priložnostni program ob spominski maši, ki je bila za pobite farane darovana zadnjo nedeljo v juniju 2005.

Kronološki pregled dogajanja

Pred 60 leti so se za naš kraj kot tudi za mnoge druge kraje v Sloveniji začeli topli poletni dnevi spreminjati v dneve negotovosti, žalosti, velike bolečine.

Ko se je začela 2. sv. vojna, je prav preko naših krajev potekala meja med italijansko in nemško okupacijo. V tem času se Vrhovci niso politično opredeljevali. V kraj pa so pričele prihajati novice o uporih in predvsem o komunistični revoluciji na Slovenskem. Ko je 1. 1942 prišlo do komunističnega terorja na domačijah v Lavrovcu in Potoku, se je iz strahu pred nadaljevanjem takih pobojev na Vrhu ustanovila 15. 10. 1942 vaška straža. Vanjo so se vključili mlajši možje in fantje iz domačega kraja, ki je pripadal Italiji. Prva in najpomembnejša naloga vaških straž je bilo varovanje domačega kraja, družin in imetja pred brezbožnim komunizmom. Leto pozneje so na Vrhu ustanovili domobransko postojanko, ki je bila povezana s sosednjima postojankama v Rovtah in Šentjoštu.

Leta 1945 je bilo vse bolj očitno, da bo vojne kmalu konec. Vrhovski domobranci so zvedeli, da se bodo domobranci iz Notranjske in Dolenjske umaknili za kake 14 dni na Koroško.

Sobota, 5. maja, je za vse vrhovske domoljube zelo pomemben dan. Ta dan je zapustilo domove in ljubljene domači kraj okrog 70 Vrhovcev - mladih mož in fantov. Pred odhodom so kot k zadnji sveti večerji pristopili k maši ter se priporočili Božjemu varstvu. Potem so nekateri zapregli konje, na vozove pa naložili razno hrano in opremo. Šli so v Šentjošt, kjer so se zbirali tudi drugi domobranci iz Rovt in Šentjošta. Na večer so se podali peš proti Lučinam, Gorenji vasi, Škofji Loki, Kranju in Tržiču. Na poti so se jim pridruževali še begunci od

drugod, tako da je bila pot od Tržiča do Ljubelja tako natpana z vozili in pešci, da so se morali večkrat ustaviti in čakati. Tu so jih napadli partizani, zato so mnogi pustili svoje vozove in peš sami bežali čez Ljubelj. Na Koroškem so kmalu prišli do angleških vojakov, ki so jim pokazali, kam naj odložijo orožje. Kolikšen kup raznovrstnega orožja! Potem so šli na Vetrinjsko polje, kjer so si za silo uredili taborišče. Postavili so vojaške šotore. Nekateri pa teh niso imeli, zato so olupili bližnje smreke ter iz lubja in vej naredili bivališča za prvo silo. Hudo lačni niso bili, kruha pa tudi ni bilo. Bili so ujetniki Angležev, vendar se tega takrat niso dobro zavedali. Mislili so, da so v varnih rokah zaveznikov.

Po približno treh tednih so jim ti začeli govoriti, da bodo odšli v Italijo. Popolnoma so zaupali Angležem. Prve taboriščnike so že odpeljali. Čez nekaj dni je v taborišče prišla novica, da domobranci vozijo nazaj v Jugoslavijo in jih tam pobijajo. Pa kdo bi takrat to mogel verjeti. Tudi Vrhovci so prišli na vrsto za odhod z Vetrinjskega polja. Že takoj, ko so iz Vetrinja zavili na levo proti Celovcu, jih je stisnilo pri srcu. V Pliberku na železniški postaji so dokončno spoznali, kam gredo. Toda, bilo je prepozno. Postaja je bila zastražena z Angleži in partizani. Ujetnike so natlačili v živinske vagonce, da niti pošteno stati niso mogli. Peljali so se do Slovenj Gradca, nato pa proti Celju. Ko se je vlak v Celju odprl, se je zanje začel pekel. Pretepali so jih, zasramovali, pljuvali po njih. Truma jetnikov se je kot reka začela pomikati proti Teharjam. Večkrat so morali poklekniti na kamnita tla in jih poljubiti ter na ves glas kričati: "Mi smo izdajalci slovenskega naroda!" Ob straneh so jih partizanski jezdecji stražili in pretepali tiste, ki niso hoteli tega govoriti. Ni mogoče opisati sramotjenja in poniževanja. Ko so jih prignali do taborišča, so jim pobrali vse, kar so imeli. Utrujeni in razžaljeni so pospali po golem pesku. Pozneje so jih razdelili po barakah. Šest dolgih tednov so bili zaprti v Teharjah. Stradali so, gledali mučenja sobratov. Mnogi so zboleli za tifusom. Tu je umrl Ciril Malavašič - Gračanov. Začeli so vsak večer prihajati kamioni. Klicali so ujetnike, vendar sprva niso mislili, da jih vozijo na morišča.

Morili so kruto. Pretepali in morili so tudi ženske in dekleta. 7. julija so mladoletne iz naših krajev pospremili partizanski stražarji na celjsko železniško postajo. Z živinskimi vagoni so jih pripeljali do Ljubljane ter naprej do Vrhnik. Ker so bili vsi preslabotni za kakršno koli delo, so jih z Vrhnik poslali naprej v Logatec, kjer so prespali. Naslednji dan so se vlekli, ne hodili proti domačemu kraju. Le šest mladoletnih fantov se je 8. julija vračalo proti Vrhu na svoje domove. Bila jih je sama kost in koža. Več tednov so potem doma okrevali. Danes sta živa le še dva, ki sta vse to pripovedovala. Večkrat se ustavita ob spomeniku na pokopališču in se z grozo spominjata teh strašnih dni. Zahvalujeta se vsem, ki skrbite za ta spomenik, prinašate cvetje in prižigate sveče njim, ki so tako ljubili domači kraj in vrhovsko zemljo.

Spomini domačih, ki jim je nasilje vzelo starše

HAJANOVI (Šuštarjevi) s Hleviš se pomladi l. 1945 spominjajo takole:

"Ata je bil domobranec na Vrhu. Občasno se je vračal domov, pomagal mami pri vseh najtežjih delih na polju in v gozdu. Vedno, kadar je bil doma, nam je govoril: "Jaz sem težko gor. Tukaj sem doma, tu me kliče delo, tukaj imam družino." Ker je ljubil domači kraj, se je vedno znova vračal na Vrh k domobrancem. 5. maja zjutraj je prišel po slovo. Mami je segel nevede poslednjič v roko ter pobožal kuštrave otroške glave. Zagledal se je v zibelko, v kateri je ležal najmlajši, komaj 2 meseca star Jože, ki je nepremično zrl v očeta, kot da bi nekaj slutil. Ata je glasno zamrmral predse: "Kaj me pa ta otrok tako gleda? Ali ga ne bom nikoli več videl?" Zla slutnja se je pozneje žal uresničila. Starejša otroka sta se od ata poslovila po sv. maši, ki so jo domobranci imeli tisto soboto, preden so se odpravili na Koroško. Naročil je še: "Mamo ubogajta in bodita pridna." Še danes slišiva njegove besede. Minil je mesec, mi pa smo ob večerih na ata zaman čakali. Nekateri so se vrnili. Zaslislalo se je šepetanje, bolj kot govorjenje, da so vse pobili, da se nihče več ne bo vrnil, a mi tem govoricam nismo mogli verjeti. Ata pride zagotovo, saj je obljubil. Obljubo pa je vedno držal. Vsak dan smo za ata veliko molili.

Upali smo, da morda dela kje v kočevskih gozdovih.

Tisto jesen so v našem sadovnjaku zelo bogato obrodile slive. Otroci smo jih pridno zobali, mama pa sušila. Izbrali smo najbolj obloženo slivo in se skupaj odločili, da se omenjene slive nihče ne dotakne. Hodili smo gledat, kako njeni sadovi vedno bolj modrijo in zorijo. "Te najslajše slive bodo pa za ata, ko se vrne, saj jih ima tako zelo rad," smo govorili, ko smo stali pod njo in cedili sline. Slive pa so z nami čakale. Dočakale so, ne ata, ampak jesensko deževje in mrz. Popokale so in zgnile. V naša srca pa se je naselila temna žalost, kaj pa, če ata zares ne bo več nazaj. Hodili smo pod drevo in se nemo gledali. Ata se ni vrnil ne tisto leto ne naslednje, nikoli več ga nismo videli. Ostal je le spomin nanj. Mama je ostala sama s šestimi otroki, večkrat lačnimi kot sitimi. Sorodniki so nam pomagali po svojih močeh. Sestri sta morali prekmalu od doma."

TONČKOVI z Vrha se svoje mladosti spominjajo takole:

"Prva leta človekovega življenja so najlepša, še posebno, če jih preživiš v srečni družini. Našo mladost so zaznamovale težke okoliščine. Po končani vojni smo izgubili očeta, v naš dom pa se je s tem naselila tiha žalost in trd boj za vsakdanji kruh. Kot majhni otroci se tega niti nismo zavedali, saj smo imeli skrbno mamo. Z vstopom v šolo pa smo se začeli pogovarjati s sošolci o tem in onem. Začutili smo, za kaj vse smo prikrajšani, ker smo sirote. Mamo smo začeli spraševati, zakaj pri nas ni ata. Mama nas je povabila k sebi in začela pripovedovati: "Takoj po koncu vojne je na Vrh prišlo obvestilo, da se morajo vsi moški od 18 do 50 leta starosti javiti v Logatcu. Zagotavljali so, da se tistemu, ki se takoj javi, ne bo nič hudega zgodilo. Temu je verjel tudi naš ata. Vojne je konec. Nikomur ni nikoli storil nič žalega. Kdaj pa kdaj je bil pri domobrancih na Vrh. To pa je tudi vse. Bil je pošten in veren človek. Zato je po tem pozivu šel v Logatec misleč, da se takoj vrne domov. Branila sem mu, naj še počaka ..." Nato je mama skrila obraz v razpokane dlani in bridko zajokala. Skozi solze nam je naročila, da se o tem zunaj naše hiše ne sme govoriti. Preveč se je bala za nas. Ob večerih pred spanjem nam je večkrat naročala: "Pa še za ata zmolite en Oče naš." V otroški raztresenosti smo molili za ata, molitev pa se je večkrat končala s solzami v očeh. Zakaj nimamo ata? Kako lepo bi bilo, če bi bil z nami!"

Takratna komunistična oblast je imela za seboj že strašne zločine, za katere smo na skrivaj zvedeli, a smo morali molčati kot grob. V šoli in na vseh proslavah so naše poštene očete, može in fante imenovali izdajalce slovenskega naroda! Kako je to bolelo! Naš ata, da bi bil kdaj izdajalec! Nikoli. Nikdar nismo podvomili v njegovo poštenost. Po nedolžnem so ga umorili.

Otroci smo večkrat opazovali mamo, kako gleda po poti od naše hiše in jo spraševali, zakaj gleda proti kozolcu. Žalostna je odgovarjala: "Neprestano mislim, da se ata enkrat le vrne po tej poti domov." Žal, mama tistih dni, ko se je glasno spregovorilo o storjenih zločinih, ni dočakala. Težko življenje jo je prej zlomilo."

Mojca Treven

Resnica osvobaja

Vsi želimo vedeti resnico. Vendar pa je včasih le-ta prikrita ali zamolčana. A kakor koli, resnica vedno pride na dan.

Tako se je zgodilo tudi meni. Vedno sem verjel, da je vse, kar slišim in se naučim v šoli resnica. Prav dobro se spominjam, ko smo se pri zgodovini učili o zmagi partizanov, kako smo postali po vojni osvobojeni in da je naš narod živel v miru in slogi. V to sem trdno verjel. Vendar pa sem se z leti začel spraševati, zakaj stari ata vsako leto hodi v Kočevski Rog in druge podobne kraje. Zvedel sem, da so bili po vojni ubiti bratje starega očeta in mame. Nisem razumel, zakaj. Najbolj pa me je čudilo, ko sem izvedel, da so jih pobili Slovenci in da je brat ubijal brata. Stvar me je vse bolj zanimala in ugotovil sem, da je bilo ubitih tudi mnogo drugih fantov in mož v vrhovski fari in po vsej Sloveniji. Najbolj pa me je pretreslo, ko mi je stari ata povedal, da je bil tudi sam v zaporu in ga niso ubili, ker še ni bil polnoleten. In sploh ni bil vojak. Nekoč sem videl leseno obglodano žlico. Vprašal sem, od kod je, in domači so mi povedali, da jo je obgrizel ata v zaporu, ker jim niso dajali jesti. Pretreslo me je, ob enem pa sem spoznal, da je slovenska zgodovina po drugi vojni povsem drugačna, kakršno so nas učili po šolah.

Prav dobro se spominjam svoje prve poti v Kočevski Rog. Opazil sem mnogo ljudi, kako so zamišljeno gledali v brezno, kjer naj jim bi pobili svojce.

Slišati je bilo, kakor da bi mogočna drevesa skrivnostno šepetala o resnici. Pomislil sem, da bi bil lahko tudi jaz v teh mladih letih nasilno umorjen.

Od takrat vsako leto, če le morem, prihajam na kraj mučeniške smrti mnogih poštenih in vernih Slovencev. Čutim, da sem to dolžan in da je to najmanj, kar lahko naredim za ljudi, ki so za vero in domovino dali svoje življenje. Tu vsako leto opažam več mladih in družin, ljudi, ki jim niso pobili svojcev, pa jih zanima resnica. Občudujem ljudi, ki so bili mučeniško umorjeni, pa tudi svojce, ki so tiho, brez maščevanja trpeli.

Kakor koli že, ni toliko pomembno iskati krivca za zločine, pomembna je resnica in odpuščanje, molitev za vse in nauk, da se kaj takega ne bi nikoli več zgodilo.

Miha Kogovšek

V spomin in opomin

Danes, ko se spominjamo žrtev revolucionarnega nasilja, se spominjamo tudi neizmerne bolečine staršev žrtev - na primer Dolinskih z Vrha, ki so jim pobili vseh šest sinov, Brnkovich z Vrha, ki so jim pobili pet od šestih sinov in ostalih, katerih sinovi so zapisani na farni spominski plošči na pokopališču. Spominjamo se uničenih dekliških sanj, obupa mladih žena in joka majhnih otrok ...

Po vsem povedanem nam mora biti jasno, v kakšnih hudih časih so se znašli naši farani sredi prejšnjega stoletja. 60 let in še danes pobite po vojni zmerjajo z izdajalci, toda vsi so se morali boriti zgolj za obstanek. Vrtinec nasilja in gorja, ki je prišel od zunaj, je v svoje žrelo potegnil prav vse. Temu vrtincu se ni bilo mogoče izogniti. Zavedati se moramo, da so tu takrat živeli prav taki ljudje, kot smo mi danes. Mogoče so bili bolj vezani na svoj kraj in svojo zemljo. Mi si danes sploh ne moremo predstavljati, v kakšnih stiskah so bili ti ljudje. Vsak dan so slišali ali doživeli kakšno novo tragedijo. Zvečer niso vedeli, ali bodo preživeli noč. In ko so že mislili, da so prebrodili najhujše čase, jih je poleti 1945 doletela najhujša tragedija.

Danes nas žrtve sprašujejo, kaj bomo mi storili, da svet ne bo spet potisnjen v takšne grozote. Od nas se ne zahtevajo velika dejanja, ampak vsakodnevno delovanje za mir.

Za mir v svoji družini, na delovnem mestu, v kraju. Opuščajmo zamere in spore, kajti iz zamere lahko zraste udarec, iz udarca maščevanje, iz maščevanja novo maščevanje. In to so že primerna tla za nastanek nove spirale gorja. Potrebna je le še ustrezna ideologija, ki na temelju strahu obvlada ljudi in jih za doseg svojih ciljev hote potisne v nasilje.

Če pa se želimo izogniti podobnim tragičnim obdobjem v naši prihodnosti, mora tudi zgodovina pravično in nepristransko raziskati.

Zapisati celotno zgodovino Slovenije med drugo svetovno vojno in po njej.

Po 60 letih bi bil že čas, da se nehamo deliti na zmagovalce in poražence. Le če bo narod sposoben tega koraka in se bo znal neobremenjeno soočiti tudi z zamolčano zgodovino, je upanje, da bo našel notranji mir in se bo v prihodnje znal izogniti podobnim tragičnim dogodkom. Žal se zaenkrat to še ni zgodilo. Upajmo in molimo, da se bo ...

Marko Žust

Vsi moji strici

Bila sem otrok. Živeli smo v veliki, stari kmečki hiši. Vsi otroci smo spali v »gorenji hiši«, med nami je imela svojo posteljo tudi teta Lojza.

Po stenah so visele slike in to ne kake umetniške, ampak samo povečave mladih fantov. Ob vprašanju, kdo so, je teta odgovorila: »To so naši puibje.«

»Kje pa so, da se nobenega ne spominjam?« sem vrtala dalje.

»Johana, Tomaža, Toneta in Kajtana so pobili partizani, a o tem se ne govori. Po letu 1945 je bilo konec vojne, za nekatere pa se je trpljenje šele začelo. Vsi ti mladi fantje so se množično umaknili na Koroško, ker so bili na »napačni« strani. Njihova vera in poštenje jima nista dopuščala, da bi se strinjali s komunistično oblastjo. Od tam so jih z izdajstvom vrnili

nazaj v Slovenijo, v roke krvnikov. Ti so jih odpeljali v taborišče na Teharje, od tam pa s kamioni v smrt na več strani. V brezna, rudnike, jame ... Edino Tone, ki je bil invalid in je med vojno deloval kot organist v Hotedršici, je življenje izgubil tam kot žrtev letalskega napada. Leta 1945, mesec dni pred koncem vojne. Po vojni v juniju 1945 se je vrnil domov samo Jokl, ki je ostal živ zaradi mladoletnosti.

Kaj je doživel od odhoda na Koroško do vrnitve na Teharje in od tam domov, ni z nikomer spregovoril niti besede, razen s svojo mamo. Bil je do skrajnosti izčrpan in bolan. Mama si je nadela črna oblačila in tako ostala vse do svoje smrti. Zdaj veš in ne sprašuj več.«

Za ta mlado je prišla k Žaklju Šuštarjeva Rezka iz Smrečja, moja mama.

S seboj je prinesla tudi precej slik. Ob večerih ali kadar je bil čas, smo jih radi skupaj gledali. Tudi ona je imela slike svojih treh, po vojni pogrešanih bratov: Janka, Jožeta in Andreja. Ona o tem ni veliko govorila, zakaj solze in prevelika bolečina so ji onemogočile pripovedovanje. Rada jih je pohvalila, kako so bili pridni in dobri, vsak s svojim poklicem in sposobnostmi.

Tako! To pomeni, da mi pripada sedem stricev, a nimam in ne poznam nobenega.

Časi so se počasi spreminjali. Na Vrhu so postavili spomenik vsem žrtvam komunistične revolucije. Tam se lahko ustavimo, prižgemo svečko in v mislih se pojavijo slike mladih fantov, med njimi tudi očetov, vsak s svojo zgodbo in bolečino krivične smrti.

Prva nedelja v oktobru je. Zbiramo se na Pilu. Vsako leto, odkar je dovoljeno.

Letos je bila kar lepa skupina, med njimi dva preživela. Polde in moj ata Jokl. Tukaj so še Francka, Janez, Tone, Pepca, Miha, Gvido, Nada ... Pripelje avtobus iz Žirov, na katerem je že nekaj potnikov.

Namreč, ta dan je na Teharjah obletna spominska maša za vse pobite in pogrešane žrtve teharskega taborišča. Na avtobusu molimo rožni venec. Nato ponavadi Tone prične s pesmijo. Vrstijo se narodne, ki so jih peli takrat fantje in so še vedno lepe. Najbolj seže v srce malce prirejena. Mati piše pismo belo tja v kočevsko deželo, tja v kočevsko deželo v kljunčku nese droben tič ... mati mrtev je tvoj sin.

Nekateri pojejo do konca, druge nas premagajo solze in utihnemo.

Teharje, kako je vse drugače, pravijo tisti, ki so bili tam junija 1945. Maša poteka slovesno, vodi jo škof dr. Stres. Z lepo besedo nas spodbuja k molitvi in oduščanju za vse tiste, ki so dejanja morali storiti, in za vse pomorjene.

Sledi žalna slovesnost, ki poteka brez ploskanja. Vračamo se, vsak s svojim razmišljanjem in občutki. Mogoče se nam naslednjič pridruži še kdo iz našega kraja, saj ga ni, da ne bi bil zaznamovan s to preteklostjo. Ne pravijo zaman, da samo resnica osvobaja.

Nenazadnje sem tudi jaz vse svoje življenje prikrajšana za občutek, kako je imeti in poznati sedem stricev, in ta zapis naj bo tudi njim v spomin.

Rezka Kogovšek

Izpod Blegoša jo je vleklo domov

Nad Blegošem zahaja sonce. Poletni večer se je prevesil v drugo polovico. Dolenja Žetina že pada v mrak. Le še kak pasji lajež in otroški vek se slišita tu pa tam. Ljudje se utrujeni od naporenega dneva počasi spravljajo v notranjost svojih skromnih domov. Možje le še mežikajo zadnjim sončnim žarkom in si ogledujejo ožuljene roke, ko se njihova dekleta in žene še vedno matrajo z žajfanjem umazanih cunj, z zaspanimi otročaji, z visoko nosečnostjo ... Da bi le bilo zdravja, so molili k Bogu iz dneva v dan. Molitev jih je spremljala kot odrešilna bilka v človeški bedi in nemoči. Vera v Njega je bila skoraj nujna, da je človek pozabil na toliko skrbi, ki jih je povzročil vsak nov dan. Bilo je pred pol stoletja.

Pri Podblegošniku v Žetini je mama Tona ničkolikokrat zaključevala dan na tak način. Poleti in pozimi. Od zore do mraka se je na senoženih strmih mučila s košnjo za pet govedu v štali. Ruvala plevel med krompirjem in ostalo kuho, da je lahko zredila par prašičev. Vsako leto jih je Tona zredila. Dva za dom, ostalo so prodali. Denar je bil potreben. Tudi bika sta z možem vsako leto zredila za v klavnico. V hladnejših letnih časih je kljekljala na vse pretege. Za svoje otroke, za dom, za preživetje. Bila je zdrava in močna. Največja opora težkemu življenju ji je bila ljubezen med možem Franceljnom in njo. Če je še mož ne bi razumel in rad imel, bi ji bilo življenje pod Blegošem eno samo trpljenje. Prav usojeno ji je bilo iti pod Blegoš. Na Vrhu po vojni ni bilo fantov. Vzela jih je vojna. Koliko lepih in močnih fantov je bilo pred vojsko na Vrhu, se spominja Tončka. Tako je nanese, da je kar nekaj punc z vrhovskega našlo svoje može prav pod Blegošem. Žakljeva se je poročila v Čabrače, Jerebova k Izgorcu pod Blegoš, Trevnova Reza je prav tako dobila moža v Čabračah. Sovetova Francka se je poročila v Malenski Vrh, Tončka Matajeto-va pa na drugo stran Blegoša, v Žetino. Za vse podblegoške neveste je baje ženitno posredoval Blaževc iz Izgorij.

Ko se je trinpetdesetega leta primožila od Matajeta k Podblegošniku, je bila hiša zadolžena in skregana z vsemi sosedi. Eno samo sovraštvo je sekalo iz blegoških strmin. Na rame si je naložila veliko breme.

Z majhno doto je poplačala dolgove in nekoliko obnovila staro domačijo. S potrpljivostjo in pravo besedo je mirila strasti med sosedi. Za povrh pa je imela vsak dan sovražne poglede in zaničljive besede s strani tašče in svaka. Tudi zanju je imela rešitev. Molki Boleč, pa kljub temu edina rešitev za strupene besede. Čeprav se s solzami v očeh spominja nečloveških besed in pogledov moževe mame, ji je ob njeni smrti vse odpustila. Vendar se ji pred očmi še vedno živo vrtijo številni pripetljaji pod Blegošem. Tašča ni marala otrok. In da je bilo vse skupaj še veliko težje jih je bilo pri Podblegošniku za cel petnošter. Enajst otrok je rodila v petnajstih letih. Trije so ji umrli, dva v zibelki, eden v nesrečnih okoliščinah. In pravi, da so prav ti trije angelčki zares njeni. In nekoč se bo srečala z njimi. V nebesih.

Otroci so ji pomenili vse na svetu. Bili so pridni, ubogljivi, radi so se učili. Na tak način jih je tudi vzgajala. V pridne in poštene. Včasih tudi s trdo roko, pa kaj ko je bilo tudi življenje trdo in trpko. Mar ji je bilo za grde taščine besede, predajala se je svojim otrokom. Mož ji je stal ob strani.

Spominja se davnih ponedeljkovih juter. Šest jih je šlo v šolo. Dva v internat, drugi še v osnovno šolo. Vsi so se izšolali. Vsi imajo poklice. Tudi inženirji in zdravnica so med njimi. Bila je korajžna, čeprav so ji velikokrat zaradi razmer pod Blegošem v oči silile solze in so morali nekateri otroci nekoliko prej od maminega krila. K stari mami k Matajetu.

Ko je bila že pri koncu materinstva, se je hotela zaposliti.

Za snažilko v loškem hotelu. Otroke je morala preživeti. Zdravnik ji je svetoval, da bo to zanjo prenaporno. Delo doma, v službi, brez pravega spanja. To bi jo le še bolj izčrpavalo. Kljub temu je z zdravniškim spričevalom in njegovim mnenjem šla naproti novim življenjskim izzivom. Vendar ji je služba splavala po vodi. Dobesedno. Usoda je hotela, da ji je zdravniško spričevalo iz rok odpihnila nedolžna sapica in ga odnesla prav v valove reke Sore. Obupana ni izgubila volje in se še tisti trenutek napotila v Loko. Pri socialni je dobila pomoč za njenih osem Podblegošnikovih otrok.

Doma pri Matajetu v Lavrovcu pa je v teh letih šlo vse narobe. Navzdol, navzdol. Od nekdanje trdne kmetije ni ostalo veliko. Po travnikih se je bohotilo vresje in na njive je silila praprot. Tonini bratje in sestre so se poročili in odšli vsak na svoje. Ata in mama se nista najbolje razumela in naslednika med deveterico otrok nista določila. Tako sta na začetku sedemdesetih let ostala sama. Da je bilo samo še slabše, se je za nekaj časa odselila še mama in odšla k hčeri v Škofjo Loko. Na gruntu je ostal le še ata Janez, že v letih in potreben pomoči. Prodal je del grunta in kmalu umrl.

To pa Toni ni dalo miru in vest ji ni dala spat. Ni ji bilo vseeno za rodni dom. Bila je na življenjskem razpotju. Ali ostati pod Blegošem ali oditi nazaj domov?

Podblegošnikova domačija

V nešteti premišljevanjih se ji je risala v oči lepša podoba Matajetove domačije. K odločitvi ji je pomagal prvorojenec Tine. Z novim traktorjem, ki so ga kupili v sredini sedemdesetih let, je bilo videti življenje lepše. Toda, kje? Pod Blegošem ali v Lavrovcu? Odločila se je, da zapusti moževo domačijo in se vrne nazaj domov, k Matajetu. Danes pravi, da nekaj let prepozno. Kljub številnim porodom je bila na vrhuncu svojih moči. Vpela se je v delo, povečevala število živine v hlevu, da je bilo več mleka in več mesečnega zaslužka. Gospodarsko poslopje je bilo slabo, hiša še v slabšem stanju. Kmetija je potrebovala pridnih rok in denarja za prepotrebne stroje. Tona je s sinom Tinetom, ki se je prav kmalu oženil, postavila nove temelje Matajetovi domačiji. Gonilna sila in srce preporoda pa je bila v vseh pogledih prav mama Tončka. Gnala se je od zgodnjega jutra do poznega večera. Ni bilo časa za umirjeno kosilo in malico. Spotoma je vzela košček kruha in že hitela obračat seno na neskončno dolgo reber proti Trpinu. Ta mladi so bili v službi. Denar je bil potreben. Zidala se je hiša, obnavljalo poslopje, nabavljali stroji.

Tudi Tinetu so se rojevali otroci. Tona jih je merkala, vzgajala in jim vcepljala svojega duha. Štiri vnuke je imela pod varstvom, ko so se njihovi starši borili v službi. Poleg obilice dela, v štali, na njivi, se jim je posvečala z vso pozornostjo in jih imela rada prav toliko kot svoje. Vendar v drugačnem času, v drugačnem okolju, pa kljub temu še vedno na način kot s svojimi, Podblegošnikovimi otroki. Z enim očesom pri delu, z drugim očesom na otrocih. Pa se jim ni nikdar nič hudega zgodilo. To je bila pristna podeželska vzgoja otrok. Med senom, v blatu in gnoju in med cveticami cvetočih travnikov. To je bilo otroštvo. Kdo še danes razume takšno lepoto otroških dni?

Tona je vedno verjela vase. Korajžo sta ji dajali ljubezen do otrok in ljubezen do Boga. V molitvi je črpala prepotrebni moči. V cerkvi se je spočila, čeprav je imela dobro uro hitre hoje od Matajeta do Svetih Treh Kraljev. Vsako nedeljo. Trdoživa in neutrudna.

V zadnjem času, ko so se ji leta nabrala, po lanskem božiču jih je naštel osemdeset, se je otepala z nekoliko slabšim zdravjem. Se ne gre čuditi. Bi verjel, da človek veliko lažje prenese trdo delo od zore do mraka kot vsakodnevno zaničevanje, sovraštvo in hudobijo.

Matajetova Tončka z otroki. Stojijo: Simon, Tine, Jožica in Tone; sedijo: Ivanka, Marica, mama Tončka, Anica in Helena

To načinja še tako zdravega človeka. Matajetovi Tončki tam pod Blegošem, kjer je dala od sebe rod poštenih ljudi, tudi to ni načelo samozavesti. Tako je nekoč loškim gospodom v usnjenih naslonjačih v obraz povedala, da bodo ti otroci korist domovini, ko se je potegovala za košček boljše poti proti svojemu domu in je morala poslušati očitke na račun velike družine.

Rada spregovori o svojem življenju. Ko sem se jaz napotil po zgornje besede, sem jo našel na peči v novi hiši pri Matajetu.

Zmotil sem jo med molitvijo, pri njeni največji ljubezni na stara leta. Da ji čas še hitreje mineva, si vzame v roke tudi kakšno knjigo z versko vsebino. Z vnuki se še vedno rada pogovarja in jim deli življenjske modrosti in nasvete. Čeprav pravi, da ne padejo vedno na plodna tla.

Bog ji je namenil to življenje in ko pride zadnja ura, naj se izpolni njena volja. Tam na Poljanskem je dala najlepši del svojega življenja in zato hoče k zadnjemu počitku k svojemu Franceljnu v Poljane. Potem pa, kadar že pride.

Rafael Krвина

Mama Tončka z vnuki

Rudi Čamernik – naš prijatelj

Sivolas možakar, vedno razkuštran, o kakšni pleši ne duha ne sluha. Prodoren pogled, besede ostre, v tišino padajo kot kladivo na nakovalo. Ječi, opleta z rokami in gromko stresa svojo energijo med nas. Grimase, nič gub in skodrane kože. Prijatelj in huda ura. Vse v eni osebi.

Njegova prijetnejša stran je pristen humor. Zna tolažiti, zna zagreniti, zna biti očetovski. Čustva, čustva, čustva ...

Kdo ne pozna Rudija Čamernika iz Logatca? Tistega Rudija, ki ga je režiser Franci vsaj enkrat na leto pripeljal na vaje. Da poda mnenje, priporočila, opozorila. Vedno je s sabo prinesel steklenico močnega. Igralci vsak po svoje odpravljamo tremo in kačja slina je v pravšnji meri še kako prikladna. Rudi že ve. Še posebno brinjevec iz njegove malhe je pomagal odganjati prezasedenost na stranišči školjki pred premiero na začetku leta. S seboj ni pozabil prinesiti niti dobre volje, zato nam je vedno popestril zimske večere.

Že dolga leta je gost na premieri na Vrhu. Kot prijatelj, kot kritik, kot ljubitelj gledališča. Zato ga spoštujem. Rad se pomeša med igralce, pohvali posameznike, se nasmeje lepim potezam, nam privošči lep večer.

Je gledališnik z dušo in telesom. Vse življenje. Takole je zapisal v svojo knjižico Spomini. »Že kot še ne zrel mladostnik sem se poskusil na gledaliških deskah, saj sem v času okupatorja in domačih izdajalcev odigral lepo vlogo v Finžgarjevi verigi.

Po prihodu domov izpod aktivne vojaške službe, sem se vključil v kulturno prosvetno društvo Šiška v Ljubljani, kjer sem začel z gledališko dejavnostjo. Tudi po prihodu v Logatec sem nadaljeval kulturno življenje, čeprav na drugačni poti. V logaški občini je bilo svoj čas sedem gledaliških skupin, katere sem redno obiskoval in jim včasih tudi pomagal pri ustvarjanju gledaliških predstav.

Obiskoval sem vse seminarje za igralca, kasneje pa za režijo, kateri so se v tistem času organizirali v različnih krajih po Sloveniji. Tako sem priporočil tudi nekaj članov gledaliških skupin za seminarje.

Na osnovnih šolah v Dolnjem in Gornjem Logatcu sem dve leti predaval učencem o gledališču. V obeh šolah smo vsako leto priredili gledališke predstave.

V novi Sloveniji pa delujem še s svetovanjem pri gledališki skupini ŠKD Vrh Svetih Treh Kraljev in občasno v Hotedršici, v društvu invalidov Logatec in društvu upokojevcev Logatec.

Kar pa se tiče filmskega žanra, sem sodeloval pri šestnajstih filmih, in sicer kot statist pri enajstih in kot igralec pri petih filmih.

Prejel sem več priznanj. Februarsko priznanje v občini Logatec, bronasto, srebrno in zlato Linhartovo priznanje in za dolgoletno delo v zvezi kulturnih organizacij mesta Ljubljane priznanje mesta Ljubljane.«

Večkrat se ustavim pri njem v Logatcu. Za dobro uro, včasih tudi več. Prijetno pokramljava o vsakodnevnih stvareh, o tem kaj počne. Dela mu nikoli ne zmanjka. Napiše kakšno pesmico, besedilo za skeč. Skuha kak liter šnopca. Ker je lovec, hodi na jago. Veliko časa posveti šivanju polhovk in zadnjič mi je povedal, da je še edini ročni izdelovalec polhovk na slovenskem.

Pri osemdesetih ima še vedno veliko energije. Mi je zadnjič rekel, da zdaj bo pa začel pisati pravljice. Eno je že napisal. Za tradicionalno prireditev Kresna noč v Hotedršici. Bravo Rudi! Ostati do konca jasnih misli. Genij ali sreča? Rudiju to ne dela preglavic in na glas, pol za šalo, pol za res pove, da ima tja do sto dvajset let dovolj časa še za kakšno »neumnost«.

Zna biti kritičen do stvari v svojem okolju. Zna videti lepe stvari okrog sebe. Na hudomušen način interpretira svoja trenutna čustva. Ob takšnih priložnostih sem se velikokrat vprašal, ali igra ali res tako misli? Ampak, vem zagotovo! On ni narejen, ne dela norcev iz drugih, raje iz sebe. Tako mu nihče ne more zameriti.

Rad bi mu bil prijatelj. O tem bo odločal on.

Rudi, hvala ti za vse, kar si pripomogel k vrhovskemu družbenemu življenju. Da bi se še dolgo srečevali in izmenjavali stiske rok, nasmeha in prijazne besede.

Rafael Krovina

VODNICA

*Zvezda na nebu
le ena žari,
ta v življenju
ti pot razsvetli.*

*Če ta ti ugasne,
se vse zatemni.
Potem izgubijo
se vse življenjske poti.*

Rudi

Kako sem postal kozjerejec

Bil je kar lep dan, ko grem s kozlom od doma proti Smrečju. Res, da me vsi, ki bodisi kolesarijo bodisi tečejo ali se vozijo po cesti z avtomobili, malo čudno gledajo, a me to kaj dosti ne moti, četudi se lahko hitro razširijo govorice, da se po cesti za jezerom sprehajata dva kozla. A ni hudič, da na ta prizor naleti prav sam predsednik krajevne skupnosti Rafael Krvina. Ko se almera ustavi, stisnem kozla k sebi in pričakujem val posmehovanja. A doživim prav nasprotno – zanimanje. Med najinim pogovorom je v trenutku padla ideja za članek v vrhovskem cajtngu. Odločil sem se, da napišem, kako sem postal kozjerejec.

Z govedorejo ponavadi nisem imel kakšnih dobičkov. Že od nekdaj imam to srečo, da če žival že drago kupim, nazadnje prepoceni prodam. Enkrat mi je pokojni Komaničar nedolžno telico za brejo prodal. Če pa mi je že uspelo bolje kupiti, so bile ponavadi žleht in so uhajale na paši. Krave so bile trde za molsti, imele pretoplo mleko za oddajo in težave pri porodu. Gnoja je bilo zmeraj premalo ali pa je kar nekam izginil v zemljo. Traktor, kosilnica in drugi pripomočki se pa tudi pokvarijo, ko jih najbolj potrebuješ. Teren za košnjo je en sam rob. Če sem pasel, sem pozimi kupoval seno. Kadar sem pa bil brez živine, sem seno prodajal. Takrat največkrat ni imelo nobene cene.

A človek se vsega privadi, če je dovolj prilagodljiv. Zmeraj je dobro poskusiti kaj novega. Pa sem šel na Kozjansko kupit brejo kobilo, da dobim nekaj izkušenj s konji. Z njo je bilo nekaj nepozabnih trenutkov, ko me je vozila na »Divjega lovca« in nastopala v igri. Moram priznati, da mi je kar nekoliko žal, ker je nimam več. S konji se je res treba ukvarjati več kot s kozami, a ni rečeno, da ne bom še kdaj imel podobne živali.

Eno leto sem imel prazno štalo in tedaj se je vse zdelo nekam izpraznjeno. Nekaj mi je manjkalo. Odločil sem se, da bom imel živali in sena ne bom prodajal. Da bodo to koze, takrat še pomislil nisem. Videl sem, kako se vse zarašča, in odločitev je bila tu. Koza je taprava. Na internetu vidim: »Burska koza s tremi mladiči, prodam.« To bo idealna koza družinica in takoj grem ponjo. Vse je bilo z rodovnikom.

Ko sem videl, da so tako prijazne, zagradim za pašo in kmalu kupim še sedem kozic na Primorskem, vse z rodovnikom in v A-kontroli. Želel sem imeti tudi jaz vse tako urejeno. Vstopil sem v A-kontrolo, prijavil eko kmetijo in se včlanil v Društvo rejcev drobnice Notranjske. Kupil sem še tapravega, nemškega kozla, vietnamska svinjo in prašiča. Vse koze so bile kmalu breje. In skotilo se jih je toliko, da se je število koz povečalo na triindvajset. Vse niso preživele in nekaj sem jih izločil s prodajo, tako da jih je še šestnajst.

Vietnamska svinja je maja skotila dva prašička, oktobra pa še štiri, tako da je teh malih črnuhov že osem. Vse razrijejo, a kmetija še živi. Naj še enkrat povem, da so prašički vietnamski, ne tajvanski, japonski, kitajski ... Koze pa burske, ne begunske, kot nekateri interpretirajo.

Imamo šarplaninca, ki čuva vse nas. Vietnamski prašiči so tudi preživele vojno z Amerikanci. Če bo tako še naprej, bomo tudi mi prebrodili finančno krizo s pomočjo koz iz Južne Afrike.

Janez Kogovšek

Obisk poletnega gledališča na Studencu

Vsako poletje je dramsko gledališče na Studencu pri Domžalah priredilo kakšno zanimivo gledališko predstavo. Tudi letos smo si v mesecu avgustu eno od teh predstav ogledali gledalci z Vrha. Zanimanje za igro z imenom Klopčič je bilo kar veliko. To pa zato, ker so to igro pred več leti igrali tudi vrhovski igralci.

Ogleda vredno je že samo prizorišče, pokrito na prostem. Še več užitka pa smo bili deležni med predstavo. Krasne obleke in veliko število odličnih igralcev od najmlajših do najstarejših, je spravilo v pristrčen smeh tudi najbolj resnega gledalca. Mislim, da si ljudje smemo privoščiti nekaj srčnega užitka in razvedrila, da se ne bi dan za dnem pehali samo za materialnimi dobrinami. Za nameček smo že čez nekaj dni šli še na koncert, kjer je nastopala med drugim tudi priznana jodlarska kraljica Brigita, ki je nekoč pela pri ansamblu Nagelj izpod kamniških planin.

Za obe prireditvi se moramo zahvaliti prizadevni Marinki Jelovčan, ki je ogled organizirala in priskrbela prevoz in rezervirala vstopnice. Zato se ji še naprej priporočamo.

Pepca Petrovčič

Prvič na Triglavu

V četrtek, 16. 8. 2007, smo odšli na Triglav. Zjutraj ob pol šestih smo se zbrali pred avtobusom. Z njim smo se odpeljali na Pokljuko. Krenili smo ob osmih. Sonce nas je žgalo v hrbet. Po strmi poti smo se počasi dvigali. Po treh napornih urah smo prišli do Vodnikove kočice. Tam smo se spočili in okrepili. Polni energije smo odšli proti Kredarici. Sonce je še naprej pripekalo. Pihati pa je začel hladen veter. Že od daleč smo zagledali kočico, kamor smo bili namenjeni. Nahrbtnik mi je postajal vse težji. Počutila sem se nekaj posebnega. Za nami je bila že dolga pot. Nazadnje, ko smo bili že čisto pri Kredarici, so me začele boleti noge. Prišli smo na Kredarico. Vetrovi so z močjo pihali sem in tja. Premišljevali smo, ali naj odidemo na Triglav danes ali jutri. Nazadnje smo se odločili, da odidemo kar danes. Toplo smo se oblekli in odšli. Zelo mi je bilo všeč, ko sem plezala po klinih in se držala za jekleno vrv. Kmalu sem prišla na vrh Malega Triglava. Ko sem hodila po grebenu, me je bilo strah, ker je tako pihalo. Kmalu smo prišli na vrh Triglava. Tam smo se krstili in slikali. Nato smo odšli s Triglava. Prišli smo na Kredarico. Tam smo povečerjali in kartali. Zvečer smo odšli spat. Zjutraj, ko smo se zbudili, smo se oblekli in odšli na čaj. Nato smo si na rame oprtali nahrbtnike in odšli domov. Upam, da se bova s Triglavom še kdaj srečala.

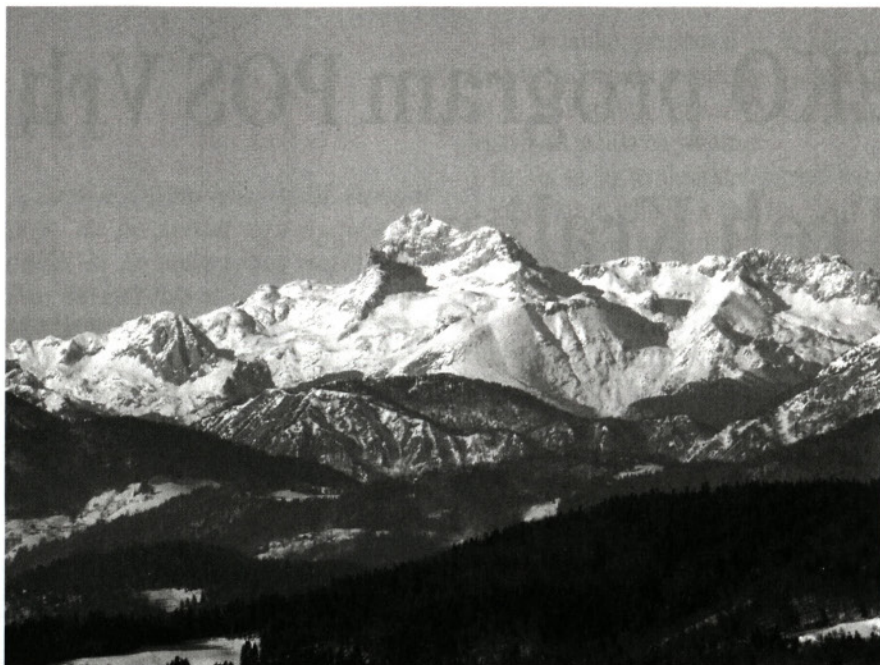
Marjana Treven, 10 let

Dopust malo drugače

V septembru smo poromali v Medžugorje. Tudi z Vrha se nas je nekaj odločilo, da se odpravimo štiridnevnim dogodivščinam naproti.

Dopust nekako pripada in se tudi prilega vsakemu izmed nas. Vsak si ga po svoje priproji in če je to nekajdnevno romanje, je poskrbljeno tako za dušo kot za telo. Med vožnjo, ki je lepo in mirno potekala ob skrbnem šoferju Franciju, je za naše duhovno vodenje poskrbel naš nekdanji kaplan g. Andrej.

Čas smo izkoristili za spoznavanje sopotnikov, saj smo romali iz desetih župnij skupaj. Nekaj posebno lepega je vožnja ob dalmatinski obali, kjer je cesta vklesana v skalo, pod njo pa čudovito bleščeče morje.

V Medžugorje smo prispeli okrog pete ure popoldne. Nastanili smo se za nekatere v že znanem domovanju »Bata«. Skupaj smo peš odšli do cerkve, ki je venomer obdana z množico romarjev in stoji sredi lepo urejene ploščadi. Tu je vsak dan med 17. in 18. uro molitev rožnega venca, nato sv. maša in po njej še razna bogoslužja. Odvisno od dneva.

Dnevi so potekali po sproti sestavljenemu programu. Povzpeli smo se na Križevac. To je malo višji skalnati hrib. Ob stezi, ki se vije proti vrhu, stojijo postaje križevega pota. Molitev odmeva v vseh mogočih jeziki. Skupine se pomikajo eno za drugo, pri postajah voditelj pove misel iz Jezusovega trpljenja. Na cilju, to je na vrhu hriba, stoji mogočen kamnit križ. Pogled se razprostira na Medžugorje in okoliške kraje. V tišini smo ostali še nekaj časa, naredili spominski posnetek ter se po drugi poti vrnili. Naslednji dan je sledil obisk Crnice, kjer naj bi se otrokom v juniju 1981, prvič prikazala Marija. Na tej poti smo tudi molili rožni venec. Ob poti so table s prizori veselega, žalostnega in častitljivega dela. Sredi skalnatega pobočja stoji prelep kip Marije. Pri njej postojimo, v tišini, vsak s svojo prošnjo ali zahvalo.

Nekaj posebnega je bil obisk komune Čenakolo. Tam sta dva fanta pričevala svojo prehojeno življenjsko pot. Najprej njun padec v alkohol in drogo, potem počasne korake iz popolnega pekla, iz popolnega dna, nazaj v življenje. Brez pomoči te komune prav gotovo ne bi uspela, sta zatrdila. To so ganljive in še kako resnične izpovedi današnjega sodobnega sveta.

Vse kar se zgodi v Medžugorju, naj bo obisk cerkve, svete maše, slavljenje, sveta spoved, je povezano z velikim mirom, ki ga doživiš, če si s skupino ali pa tudi sam. Zato se najbolj lepih stvari ne more ubesediti in tudi ne opisati. Ostanejo v tvoji notranjosti in ko pride čas, začutiš zopet željo in vabilo. Saj je čisto preprosto, odločiš se in greš na poti h kraljici Miru, ki te vabi.

Vračali smo se s postankom v hrvaškem Lurdu, blizu Makarske. Nekaj najbolj pogumnih je poskakalo v dokaj mrzlo morje. Z bogatimi vtisi in spoznanji, smo se vračali in si krajšali pot s petjem, nekateri s kartanjem in pogovorom.

Doma smo. Polni dobrih sklepov in notranjega veselja. Kako živeti ta mir in zadovoljstvo tukaj? To je že druga zgodba, oziroma težko izvedljiva naloga. Med svojimi najbližjimi je včasih najtežje deliti veselje, delati mir in odpuščati.

Rezka Kogovšek

**ČLOVEK JE VELIK,
KADAR KLEČI.**

LEP, KADAR MOLI.

SREČEN, KADAR LJUBI.

**MOČAN, KADAR
ODPUŠČA.**

EKO program POŠ Vrh Svetih Treh Kraljev

V šolskem letu 2007/2008 se je Osnovna šola Rovte priključila projektu Ekošola kot način življenja. Z njo pa se je projekt vključila tudi Podružnična osnovna šola Vrh Svetih Treh Kraljev.

Na podružnični šoli smo se odločili za:

- ločevanje papirja,
- zbiranje plastičnih pokrovčkov (od plastenk sadnih sokov, mineralne vode – za pomoč pri nakupu invalidskega vozička) in
- zbiranje izrabljenih tonerjev, kartuš, trakov in mobilnih telefonov.

Ob koncu šolskega leta se je zbranega materiala v škatlah in zabojniku nabralo kar nekaj, in sicer:

- okrog 15 kg odpadnega papirja (z ločevanjem),
- 65 kartuš,
- 2 tonerja,
- 2 trakova,
- 9 rabljenih mobilnih telefonov in
- 7612 plastičnih pokrovčkov.

Z zbiranjem plastičnih pokrovčkov smo sodelovali v humanitarni in ekološki akciji za pomoč pri nakupu invalidskega vozička gimnazijca iz Ljubljane.

V mesecu aprilu 2008 se je OŠ Rovte v okviru Ekošole vključila v projekt Energija je v naših rokah! Temu projektu se je pridružila tudi POŠ Vrh Svetih Treh Kraljev. Namen projekta je bilo spodbujanje odgovornega ravnanja z okoljem. Osnovnošolci so tekmovali v prehojenih in pretečenih korakih. Vsaka šola, ki se je priključila projektu, je za razred, ki je sodeloval, prejela tri pedometre, s katerimi so učenci šteli prehojene in pretečene korake. Izvajanje projekta se je začelo 1. 4. 2008, zaključilo pa 22. 4. 2008.

Ob zaključku projekta OŠ Rovte – Energija je v naših rokah! – so si učenci 1., 2. in 3. razreda POŠ Vrh Svetih Treh Kraljev pridobili ZMAGO! Učenci 4. in 5. razreda POŠ Vrh Svetih Treh Kraljev pa so zasedli 2. mesto.

Od 110-ih slovenskih osnovnih šol, ki so sodelovale v tem projektu, je OŠ Rovte zasedla odlično 9. mesto.

Odločili smo se, da bomo tudi v šolskem letu 2008/2009 nadaljevali z ločevanjem papirja in marljivim zbiranjem plastičnih pokrovčkov, izrabljenih tonerjev, kartuš, trakov in rabljenih mobilnih telefonov.

Ob tej priložnosti bi tudi v letošnjem šolskem letu povabili vse krajanje, da se nam pridružijo pri zbiranju plastičnih pokrovčkov, izrabljenih tonerjev, kartuš, trakov in rabljenih mobilnih telefonov. V ta namen sta pred vhodom v Podružnično osnovno šolo Vrh Svetih Treh Kraljev postavljeni dve označeni škatli, ena za plastične pokrovčke, druga pa za izrabljene tonerje, kartuše, trakove in rabljene mobilne telefone.

Še nekaj podrobnosti o ekološki in humanitarni akciji zbiranja plastičnih pokrovčkov. Akcija zbiranja plastičnih pokrovčkov je ekološka in humanitarna. Ekološka je zato, ker se plastični pokrovčki predelajo v folijo, humanitarna pa zato, ker s tem pomagamo otrokom. Zbirajo se plastični pokrovčki plastenk sadnih sokov, mineralne vode ... vseh velikosti (od olja, kisa, mlečnih izdelkov NE, ker se zaradi vonja ne morejo skladiščiti).

Zbirajo pa se tudi plastični pokrovčki, ki nosijo oznako za reciklažo.

V lanskem šolskem letu se je z akcijo zbralo 30 ton plastičnih pokrovčkov. S tem se je pomagalo trem mladim k prijaznejšemu življenju, in sicer gimnazijcu iz Ljubljane pri nakupu invalidskega vozička, Lizi pri nakupu dvigala in 6-letnemu fantku pri nakupu stopnišnega vzpenjalnika. V letošnjem šolskem letu se zbiralna akcija nadaljuje. Plastični pokrovčki se zbirajo za pomoč 16-letnemu fantu z Gorenjske, ki ima cerebralno paralizo, in sicer za pomoč pri nakupu invalidskega vozička.

V akciji zaenkrat sodeluje okrog 220 zbiralnih ekip. Nosilec projekta je Župnijski urad Šentrupert na Dolenjskem, kjer je tudi glavno zbirališče plastičnih pokrovčkov. Med drugimi pa je zbirališče tudi v Ljubljani pri sestrah Hčerah Marije Pomočnice na Rakovniku, kamor smo v zaključku lanskega šolskega leta odpeljali plastične pokrovčke, ki smo jih zbrali na POŠ Vrh Svetih Treh Kraljev.

Tjaša Mahnič, vodja EKO programa na POŠ Vrh Svetih Treh Kraljev

Na Plaščurnici

O romanu Rdeče in črno, avtorja Ivana Malavašiča, je Ivan Sivec v spremni besedi zapisal: Roman se dogaja v 19. stoletju, okoli leta 1830. Jernej, dober in pošten fant, živi skupaj s svojo mamo Marjeto v skromni kajži v Češirku. Kajža je last bogatega kmeta Smrekarja.

Ker je bila včasih navada, da so revne fante lovili biriči za vojaško službo, ki je včasih trajala tudi po štirinajst let, so vzeli na piko tudi Jerneja. On pa je želel ostati doma, zato se je začel skrivati. Med skrivanjem se je začel pajdašiti z rokovnjači, ki so v tistih časih strašili po slovenskih deželah. Jernej se je tako nevede navzel njihovih navad in postal celo eden izmed najhujših. Zaradi tega ga je zapustilo dekle, on pa se ji želi maščevati. Šele ko se sam sooči s smrtjo, se končno le zave svojega početja... Vsi kraji v romanu so imenovani s pravimi imeni, deloma pa tudi ljudje.

Vrhniške Razglede z opisano vsebino, ki jih izdaja Vrhniško muzejsko društvo, sem našel med policami vrhovske knjižnice. Vsebinska je žalostna in tragična. K branju pa še bolj vzpodbujajo prava imena krajev in zaselkov. Gre za kraje, ki jih vrhovski človek pozna zelo dobro. Me je pa nekoliko zmedlo ime hiše, ki ga v začetku knjige nisem znal postaviti na pravo mesto v naravi. Bolj ko je knjiga postajala tanjša, bolj se je to ime prikazovalo na mestu, kjer naj bi stala v tistih časih. PLAŠČURNICA mi je sivila lase. Torej, kje naj bi Plaščurnica, gostilna na prelazu, stala?

Prepisal bom nekaj odlomkov iz knjige, ki me prepričujejo, kje naj bi Plaščurnica bila.

I.

Ko je Jernej prišel na rob gozda in pred seboj zagledal smreško cerkev in na jasi pod njo tudi Smrekarjevo hišo, je obstal.

"Ne ne, ne bom nadaljeval poti tukaj, da bi potem moral mimo tiste zloglasne hiše. Prav gotovo bi me kdo opazil, kdo od tistih, ki se tam shajajo. Danes je poleg vsega še nedelja in bodo tam gotovo tudi tisti kmetje, ki so si blizu z rokovnjači ali pa imajo še zaradi česa drugega bolj kosmato vest..."

Zavil je raje na levo v gozd. Zavedal se je, da bo zaradi tega njegova pot daljša in se veda veliko napornejša. Res, že neštetokrat je bil slabe volje zaradi tega, ker je Majda stanovala onstran hriba, ki so se ga bali in izogibali vsi, ki niso bili istih misli s skrivači in rokovnjači.

Kar oddahnil se je, ko se je skozi grmovje zasvetlikala jezerska gladina. Obšel je jezero in v bregu onstran njega je zagledal Jezernikovo hišo.

II.

V začetku maja je bilo in Jernej se je odločil, da spet obiše Majdo in se skuša z njo pogovoriti.

"Pozno popoldne se bom odpravil na to pot, ko bo še dan in mi ne bo treba mimo Plaščurnice, da bi me spet kdo nadlegoval in pregovarjal."

Spet se je, kakor že nekajkrat, napotil kar povprek čez Smrekovec in oddahnil se je, ko se je v dolini zalesketalo jezero.

Popolnoma se je že stemnilo, ko je prišel do prelaza. Luč je gorela v Plaščurjevi hiši in pijano petje se je razlegalo skozi priprta okna; zunaj pred hišo pa ni bilo nikogar. Tiho in na moč previdno je šel mimo.

III.

Ustavil se je ob jezeru in opazoval, kako z drevja nad obrežjem še vedno kaplja deževnica, in zavedel se je, da zdaj skozi gozd ne more, če noče, da bo popolnoma premočen in bi se celo utegnil prehladiti.

"Po poti moram, ni druge pomoči, in četudi bom moral zato tam mimo. Morda pa me ne bo nihče videl?"

Ko se je približal Plaščurnikovi hiši, je od tam zaslišal vrisk in pijano petje, ki je prihajalo iz razsvetljene sobe. Kolikor mogoče potihoma in povsem ob robu poti se je splazil mimo in globoko se je oddahnil, ko je ostal ves tisti hrup daleč za njim. Toda še vedno je bil previden in šele potem, ko je s Smrekarjeve senožeti zavil na gozdno pot, ki je vodila v Češirk, se mu je zazdelo, da lahko sproščeno zadiha.

Še bi lahko prepisoval iz knjige, pa nima več nobenega smisla. Vse je jasno, kje naj bi Plaščurnica stala. Največ mi pove dejstvo, da je hiša na prelazu.

In če se jo je Češirkov Jernej hotel izogniti, ko je odhajal k dekletu Majdi, k jezeru, je moral preko hriba Smrekovca. Torej, Plaščurnica ni stala nikjer drugje kot pri današnjem Luštraku. Redki so domačini, ki to ime poznajo in vedo, da je bila pri Luštraku nekoč gostilna slabega imena.

In še nekaj o gostilni ...

(Jernejeve misli) Že se je spet namenil ozreti po prelepi okolici, ko se je spomnil, da je nedaleč, komaj dober streljaj od prijazne smreške cerkvice, hiša, ki komaj zasluži to ime. V tej hiši, ki so ji ljudje dali ime Plaščurnica, se baje shajajo razni sumljivi ljudje, tudi ljudje, ki ne dajo veliko na svojo čast. Središče in shajališče vsega pokvarjenega in da si tako o nikomer, ki tja zahaja, človek ne more misliti nič dobrega.

Mama je sinu Jerneju takole pripovedovala:

"Samo pomisli, koliko žganja stočijo samo tisti na prelazu."

"Na Plaščurjeve misliš?"

"Nerada govorim o tem, toda naj bo, da se boš vedel varovati. Veš ona, Reza, ni ženska, kakor bi morala biti in kakor uče Božje zapovedi. Ni zvesta možu in pri hiši se često zadržujejo razni sumljivi in slabi ljudje. Žalostno pa je tudi to, da je njemu nekako vseeno, no, da vidi le denar."

"Saj imajo baje spodaj v tistem skalovju nekje celo kovnico, kjer ponarejajo denar."

"Na žalost se res ukvarjajo le z raznimi in nepoštenimi posli. Ampak prepričana sem, da se vse to ne more dobro končati i..."

Gostilna slabega imena. Razvrat, nepoštenost in sleparjenje.

Sem pogledal še v Slovar slovenskega knjižnega jezika in preveril, če obstaja v njem beseda plaščurnica. Nisem jo našel. Našel pa sem nekaj podobnega. Plaščur. In kaj naj bi to pomenilo? Razlaga je le ena. Plaščur ali potepuh. In še piše - v vas se je pritepel plaščur. Torej. Plaščurnica je izpeljanka iz osebne oznake plaščurja, potepuha. Mnogokrat sem že slišal za besedo, ki je največkrat izzvenela kot psovka. Plašur. In vse kaže na to, da je narečna izpeljanka slovnične besede plaščur.

Povzel Rafael Krvina

Razmišljanje ...včeraj, danes, jutri

Tok, tok, tok ... "Daj, vstani! Dan se dela in v štal bo treba." To je bil prvi jutranji pozdrav. Odprem oči, se pretegnem, preštejem vse ude, ki so spočiti in tiste, ki jih rahlo čutim od včerajšnjega spravila sena. Vstanem in grem pozdravit živalce v hlev. Ko dobijo krmo, je odpeljan gnoj in nastlana stelja, jim pripada še malo priboljška iz žaklja, ki se nahaja v veži.

Zanimivo, kako vsi vedo, kaj jih čaka. Pa tudi na to, da jih je treba vsak dan malo počohat, ne pozabijo. Če slučajno katero pozabiš pobožat, prav žalostno gleda za teboj, ko odhajaš iz hleva.

Ko pridem v hišo, tam že prijetno diši po zajtrku. Na mizi je skleda žgancev in mleko. Po zajtrku pa plan dela za čez dan ... "Rože so za zalit," reče mama. "Rodovke pod robom so za raztrosit," pravi ata. "Pa pri tisti češnji sem ti pustil en šop jagod za pozobat," še doda. Joy, kako lepo, da se je spomnil name. "Pol bo pa treba it obračat. Za južno pa krompir nalupi, juha se pa že kuha," doda mama.

Ko se lotim razstljanja pokošene trave, vidim, da me je pri obiranju jagod nekdo prehitel. Kos je očitno vstal pred mano ... No, pa saj jih še nekaj pustil. Nazaj grede grem skozi sadovnjak. Radovedno se oziram po drevesih in preverjam, če bo letos kaj zgodnjih hrušk, pa kako kaže s češpovci. Prvo sadje je tako dobro, pozneje me pa jezi, ko ga nikakor ne zmanjka.

Pa velikokrat v jeseni že zebe v roke, pa še kar leti z dreves. Tega pa res ne maram.

Po kosilu pol ure počitka, potem pa v breg zgrabit seno. Zvečer pa zopet v hlev in še preden se dan poslovim, sem že v postelji. "Danes si bila pa pridna," mi je rekel ata. Joy, kako se mi fajn zdi, pa tudi, če sem utrujena. No, takšne so bile moje poletne počitnice.

Drrrr, drrrr ... Zvok budilke. Obrnem se proti možu. Spi ... Verjetno sem sanjala. Ni še toliko ura, še lahko spim. Čez par minut pa spet drrrr, drrrr ... Zdaj se pa tudi mož obrne, čisto zares je treba vstati. Ko se spomnim, kaj me čaka v službi, mi ni do hrane, pa tudi kava mi danes ne diši. Med vožnjo razmišljam, kako naj si organiziram delo, da bo čim več narejeno.

Med malico se spomnim na mojega otroka, ki je sam doma. Počitnice so in upam, da bo čim bolj dolgo spal in mu ne bo dolgčas.

Pozneje me pokliče in malo poklepetava. Sine se kar dobro drži. Imam pa res srečo, da se znajde tudi sam.

Na poti iz službe razmišljam, kaj naj dam v lonec, da bo čim prej tudi kaj iz njega vzeti. Saj ne da bi bili tako lačni. Toda skupno kosilo se mi zdi zakon, vsaj takrat je cela družina za mizo. Nekaj pa je zelo dobro, kadar so počitnice: NI NALOGE. V času mojega otroštva so doma rekli:

"Naredi čim prej nalogo, da boš potem kaj pomagala!"

Danes pa pravijo otroci: "Mami, čim prej naredi, kar imaš za postorit, da bova potem nalogo naredila!"

Kadar je lepo vreme, je delo povsod, kamor pogledaš. Danes gre mož kositi zgornjo njivo. Sama se odpravim med solato na njivi. Tudi otroka imata vsak svojo zadolžitev. Ko se mož vrne domov oznani, da so jagode pri tisti češnji in pokaže z roko. Hvaležna sem mu za drobne radosti, ki jih nameni otrokoma.

Dan gre h koncu, spušča se mrak. Sedimo na klopci pred hišo in se pogovarjamo. "Kako lepo sonce zahaja," pravi hčerka. Tako miren, lep večer je in ne boste verjeli, pokošeno seno okrog hiše diši ravno tako, kot je dišalo tisto pred tridesetimi leti.

Odpravljamo se spat. Sama še malo posedim zunaj. Dobila sem družbo. Na njivo je prišla srna. Jutri pa novim delovnim zmagam naproti.

Ko bom pa v penziji, bom pa za zajtrk skuhala žgance in mleko. In spomladi bom po sveže oranih brazdah gledala pastirčike, kako skačejo in migajo z repki. Pa gnoj bo spomladi spet dišal kakor včasih.

Bolje, da grem spat. Sanja se ponoči.

Mira - Marija Petrovčič

Poezija

VEZ

*Obstajajo niti,
ki me vlečejo k tebi.
Rahle in nežne.*

*Ni jih zaznati
vsak dan so
občasne in bežne.*

*Ne smem jih pretrgat.
Naj postanejo
močne, trpežne.*

Rafael

ROJSTVO LJUBEZNI

*Svetla pika.
Najti smisel.
Plesati s tabo.
Božati dan z dlanmi.
Vse nemogoče.*

*Smrt navidezne domišljije.
Sanje o onostranstvu.
Sprehod iz pekla.*

*Šepetaje na njegovo uho,
si prisluhneva.
Toplo mi je.
Vrata duše - ODPRTA NA STAŽAJ.*

Alenka

JEČA

*Tu na dnu tvoj odmev blisk odsev.
Tu na dnu brez sramu, vzamem sebe.*

*Dlani požrešnih polno nebo, neskončen
obok bednih sanjarij.*

*Rdeče ptice ustnic, lažnivo trgajo tišino.
Klonirani rablji brusijo sekire, glava za
glavo.*

*Tu na dnu tvoj odmev blisk odsev.
Tu na dnu gmota brezvezja.*

*A nad mano, angel ljubezni in zmage.
Zmage, zmagoslavja, zmagovitosti nad
zlom!*

Alenka

Slapovi v župniji Vrh

V novembrskih deževnih dneh se mi je porodila ideja, da bi prehodil nekaj grap v naši fari, z namenom poiskati slapove. V prvem hipu se mi je ideja zazdela neumna, takoj za tem pa sem idejo pograbil z obema rokama in si rekel: »Prijetno s koristnim!« In sem odtaval v deževen dan, dobro obut, z nekaj energije in z resnično avanturo pred sabo. Že vnaprej sem vedel, da kakšnih velikanskih slapov ne bo moč najti. Lahko pa se tu in tam znajdem pred kakšnim večjim tolmunom. In nisem se zmotil.

Imena grap, grabnov sem poimenoval sam. Skliceval sem se na večje domačije na tistem območju.

Slapova v Sopotu

Pod sotočjem Rovtarske in Popitove Sovre pri Sopotu je do leta 1992 deloval mlin. Mlinska kolesa so dobivala vodo z vrha več kot 5 m visokega slapa. Nad vrhom slapa je še vedno lesena pregrada, ki pa jo vodni tok vedno bolj načenja. Še malo, pa bo ostal slap v svoji naravni podobi ... Višina tega slapa morda ni nič posebnega, toda če se spustite k njegovemu vznožju, dobi slap neko novo dimenzijo. Rečica Sovra, ki nastane po združitvi Rovtarske in Popitove Sore, kmalu steče po krajših koritih, v katerih ponovno pade v skoraj 5m visokem slapu. V ozki soteski je komaj dovolj prostora za rečico ter cesto nad njo. Še 900 m po toku navzdol naredi Sovra še zadnji večji padec v 3 m visokem šumu. To območje je zelo zanimivo, saj se tik nad šumom dviga velika pečina, ki je videti preluknjana kot »švicarski sir«. (Literatura: Boštjan Burger, Spletišče, Slapovi na Slovenskem)

Slapova na Maslcovem grabnu

V katastru sem zasledil ime tega potoka. Ime naj bi mu bilo Brezni potok.

Njegova struga poteka mimo Piška, pod Vičičem, Maslcovimi senožeti, pod Zagrabnarjem na desni in pod Škratovcem na levi ter mimo Mežnarja, nakar se pod Pleskom steče v Maganov (Škratovcov) graben.

Slap v Sopotu

Slap na Breznem potoku pod Maslcem

Kmalu pod Piškom je v višini dobrih treh metrov lep strmi potok, precejšnjega naklona. Nekaj metrov nižje je pravi slap. Voda se poganja čez skalo v tolmun, vendar višina ni pretirana. Meter in pol.

Vse do Mežnarja voda na večjih mestih skače čez skalne stopnje, čez brzice. Je pa značilno za te grabne, da je vode precej ob večjih deževjih, ob suši kakšnih brzic in slapov ni zaznati.

**Biti z naravo, jo gledati
in se z njo pogovarjati je
resnična sreča**

Lev N. Tolstoj

Slap na Sovetovem grabnu (na naslovnici)

Levi krak ima dva izvira pod vrhom Lavrovca in si strugo utirata levo od Marjančnika, kjer je sotočje, in cesto prečka v ovinku pred Sovetovimi pašniki. Desni krak pa izvira pod Sovetom, pod hišo.

Sotočje je precej nizko, nekaj par sto metrov navzgor od sotočja z Račevo pod Česnovim mostom, na cesti proti Podlescu. Oba kraka, četudi naredita kar precejšnjo višinsko razliko, kakšnih posebnih slapov do sotočja nimata. Vsega dobrih sto metrov po sotočju, pa se že od daleč, še posebno ob deževju s poti sliši (v neposredni bližini je gozdna pot), da gre za slap. Slap je stopničast, dokaj težko dostopen in meri v višino več kot tri metre (dvoje dolžin človeka).

Slap na Račevi

Pod Česnovim mostom, komaj sto metrov nižje proti Okrepčevalnici Mlin, je skalni prelom, čezenj pa v višini dveh metrov pada voda in ustvarja pravi slap. Ob suši slapič predstavlja le droben curek, ob deževju pa je pravi slap. Voda se v tolmuni peni, slap se sliši že na daleč.

Desni krak reke Račeve izpod Škrbineta, ki se v Podlescu združita z levim krakom, ki priteče od Račevskega jezera je razvejani potok, ki se že v Štravsovem Malnu (Oblak) deli na levi krak, ki se prav tako v zgornjem toku še nekajkrat odcepi. Grape proti Matajetu, pod Vrbancom in vsaj dve proti Škrbinetu.

Desni krak v Maln priteče tudi iz vsaj dveh grap po Bahačevih Brejgah.

Eno popoldne, dokler se sonce ni zvrnilo čez zahodne hribe, mi je uspelo prebroditi nekaj malega. V Malnu na desno, do Škrbineta in po eni grapi do Malna po Bahačevih Brejgah. Odkril sem tri, štiri slapove, ki pa so že v nekoliko hladnem vremenu izgubili na pretoku vode, tako da o kakšnih mogočnih slapovih ne gre govoriti. Pri vseh slapovih gre v bistvu za strme potoke, ki pa imajo nekateri vsaj dve stopnji in njihova višina seže tudi do pet metrov in več.

Kakšnih posebnosti v tem delu priloge ne bi več navajal, ker se je v te grape potrebno podati še vsaj dvakrat in ob stanju večjih voda. Čaka me še kar nekaj dela. Za naslednjic.

Po kar naporni hoji v grapah, po premočenem čelu in še bolj po umazanih hlačah in vetrovki, sem se lotil poizvedovanja tudi v literaturi. Zasedil sem sledeče.

Slapove delimo po višini in po obliki. Pa pogledjmo.

VIŠINA:

- brzice
- skočniki (1 - 5 m)
- skočniki z močnim pretokom
- majhni slapovi (5 - 15 m)
- srednje veliki slapovi (15 - 30 m)
- vseliki slapovi (nad 30 m)

OBLIKA:

- prosto padajoči slap: voda pada čez navpično skalo
- pahljača: slap, kjer je vrh ožji od dna
- strmi potoki: slap teče po podlagi
- enostopenjski slap
- dvo- ali več stopenjski slap
- kaskade
- ozkopramenski slap
- širokopramenski slap
- slapišče

Rafael Krovina

Slap na Račevi, pod Česnovim mostom

Slap v Bahačevih Brejgah pod Škrbinetom